

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.09 112. ÅRGANG 22.09.26 - 05.10.26

**Nå slår
myndighetene
ned på skrolling**

Side 16

GRATIS

Vil du ha en annonse i Under Dusken?

Vil du nå direkte ut til Norges mest ettertraktede studenter? Under Dusken er Trondheims største studentavis!

Vi tilbyr annonser i forskjellige størrelser og kan også utforme annonser.

Ta kontakt med salgssjef@studentmediene.no
for mer informasjon.

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Håvard Stenstadvold
– Tlf: 917 75 460
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Andreas Dalhaug
– Tlf: 468 32 913
avisnestleder@studentmediene.no

Anette Raun
– Tlf: 902 76 287
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Emma Linnea Holm-Ross
– Tlf: 482 08 904
ansvarligredaktor@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Noah Handeland
– Tlf: 415 68 818
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Ask Høgas Østereng
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Inga Sægrov Binningsbø
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Hans Finar Tuhus Fuglum
debattredaktor@studentmediene.no

REPORTASJEREDAKTØR
Edi Galane
reportasjeredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Eivind Karlén Eines
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Lise Strand
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Wendy Wingwei Leung
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Grigore Cazacu
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Nora Louise Weidemann Grimstad
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Thomas Vevle Bruknaap
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Cecilie Bjørnsdatter Raustein (sjef),
Kristoffer Ramsøy Fredriksen (nestsjef),
Benedikt Erikstad Javorovic, Christina
Xenaki, Karianne Folkvord Furset, Sina
Leirvik, Kjersti Eline Stuen, Mille Eftang
Meinich

GRAFIKERE
Nora Louise Weidemann Grimstad
(1-3)
Heidi Lysgård Fagerheim (4-15)
Julie Horn Kvåle (16-25)
Isabelle Mac Quarrie Nordin (26-33)
Kaia Hågensli (27-45)
Martine Bræck Hanssen (46-57)

KORREKTUR
Anna Julie Wallenius (sjef), Karianne
Folkvord Furset

FORSIDE
Kaja Søren

I denne utgaven

SEMESTER VARER HELT TIL PÅSKE

NTNU får fortsatt ikke Sluppen-
kabalen til å gå helt opp. Nå må blant
annet matvitenskapstudenter ta
eksamen i et obligatorisk fag i januar -
som krasjer med obligatorisk praksis.

Side 8

VERDEN DREIER RUNDT ORBIT

NTNUs helt egne Orbit har skapt
historie. Studentorganisasjonen har
skutt verdens første norske satellitt opp i
verdensrommet fra Andøya romstasjon.

Side 14

TEATEREKSAMEN AVBRUTT AV PSYKOSE

Drama og teater-student Ruben
Rønnevig Knutsen fikk en brå vending
på slutten av studieløpet. Etter et anfall
med vrangforestillinger om å være på tv
ble han innlagt på St. Olavs i to uker.

Side 22

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

TIPS OSS!

tips@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim,
utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir
distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i
semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i
henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet
av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får
økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-
samfundet i Trondheim, som står uten redaksjonelt ansvar.

Begynner å bli lei av høyrebølger.

ANNONSERE?

salgssjef@studentmediene.no

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Les Under Dusken på nett!

www.underdusken.no

LEDER

Håvard Stenstadvold

REDAKTØR I UNDER DUSKEN

ILLUSTRASJON: Anders Køhl

Jo, selvfølgelig kan femtenåringene lese

Det er ikke sant bare fordi det står i en avis.

I det siste har et rykte sirkulert i norske nyhetsmedier: fire av ti gutter i femtenårsalderen kan ikke lese Ole Brumm. Denne faktoiden følger av årets resultat fra Pisa-testene, som er internasjonale prøver i lesing, naturfag og matematikk.

Dette er et eksempel på en type journalistutsagn som jeg avviser kontant. Så skandaløse påstander synes jeg ikke det er urimelig å avskrive. Selvfølgelig kan femtenåringene lese – selv guttene. Tror avisene jeg er helt idiot?

Statistikken bunner i en naiv oppfatning av testresultatenes forklaringsevne. For mange er det lett å glemme at elever er mennesker, ikke roboter hvis eneste mål er å skåre optimalt på prøver. Det er flere ting enn bare ferdigheter som påvirker resultater.

Det er ikke vanskelig å forestille seg at mange elever ikke legger full innsats i denne testen. Man over ikke til den på forhånd, den har ingen konsekvenser for vitnemålet og man får til og med aldri se sitt eget resultat.

Forskjellen i Pisa-skår mellom land kan i stor grad forklares av motivasjon. En studie gjennomført av amerikanske National bureau of economic research i

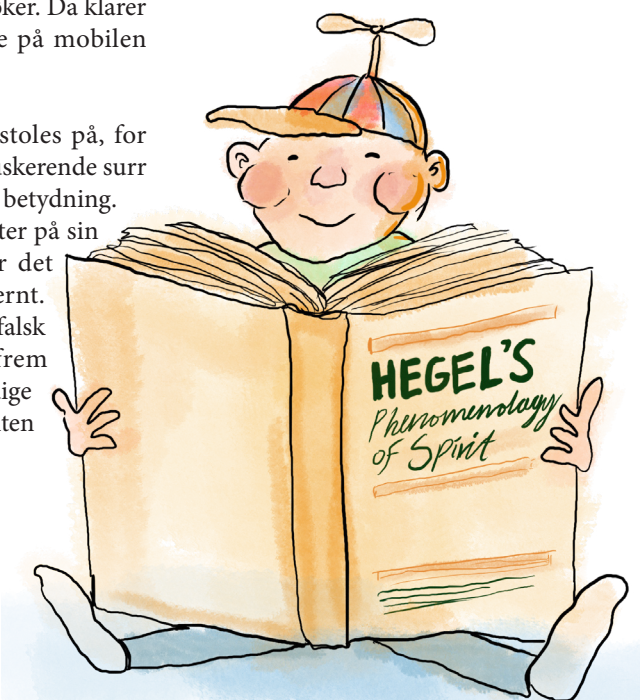
2017 viste at amerikanske elever gjorde det betraktelig bedre om de fikk penger for hvert riktige svar. Hos kinesiske elever derimot hadde pengepremien ingen effekt. Det er tydelig at den «kulturnøytrale» Pisa-testen påvirkes av kultur allikevel.

Man må også klare å være kritisk selv. Om man tenker over det i mer enn ti sekunder, ville tenårings lesevaner være mye mer åpenbare i skolen hvis det faktisk var slik at førti prosent av dem ikke klarte å lese barnebøker. Da klarer man nesten ikke skrolle på mobilen engang.

Statistikk kan sjelden stoles på, for det finnes alltid mye obfuskerende surr som klusser med tallenes betydning. Deretter legger journalister på sin egen tolkning som gjør det enda mer virkelighetsfjernt. Gang på gang vinner slik falsk skremselspropaganda frem og setter i gang unødvendige samfunnsdebatter som enten

har helt feil fokus eller handler om et uekte ikke-problem.

Men alt er ikke vel og bra. Elevers ferdigheter har faktisk gått nedover de siste årene, åpenbart på grunn av skjermer og skrolling. Men så ille som denne «statistikken» skal ha det til er det ikke. Hårreisende påstander har en tyngre bevisbyrde. De verste burde det være lov å avfeie uten videre undersøkelse, selv hvis de står i en avis. Ikke vær redd for å ikke tro på alt.

Høyt NRK-bygg, høye forventninger

Denne uken flytter Norsk rikskringkasting inn i en ny, tårnende, lilla bygning et steinkast unna Lerkendal. Bygget er ufattelig høyt.

ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknaapp

Det enorme bygget er synlig fra store deler av Gløshaugen. Med en slående likhet til professor Doofenshmirtz' hovedkvarter, blir man veldig oppmerksom på dets eksistens.

Adressa anslår prislappen på leiekontrakten til nesten en halv milliard kroner. Den summen, kombinert med bygningens voldsomme skikkelse, gir meg store forhåpninger til hva mediehuset skal levere av tv, radio og nettavis fremover. Dessverre er jeg redd for å bli skuffet.

Ikke misforstå. NRK fortjener de åtte milliarder kronene de får bevilget i 2026, så betydningsfullt er oppdraget til en allmennkringkaster. Poenget er at de går i feil retning med tanke på å løse oppdraget, noe man kanskje kan formulere som «å være en samlende, men kritisk formidler av politiske, sosiale og kulturelle strømninger».

Slik jeg leser NRKs utvikling de siste årene har den kritiske funksjonen blitt svekket på bekostning av ønsket om å nå bredt og være relevant i konkurranse med oppmerksomhetsøkonomiens gladiatorer. På sikt frykter jeg at den manglende kritiske brodden også svekker den samlende effekten.

Det er dystert å se NRK legge ned en rekke radioprogrammer som diskuterer smalere musikkinteresser enn det som typisk formidles i P3. De resirkulerer repriser av satiriske humorprogrammer framfor å skape nye som kommenterer dagens samfunn.

Tv-programmene fylles av selvpromoterende A-, B- og C- kjendiser som konkurrerer i realitykonsepter for å dyrke individets fortreffelighet. Mange av artiklene på nettavisen bygges opp

som en bildeserie man skal bla gjennom ispedd en setning eller to, som om leseren ikke egentlig kan lese.

Uansett er det fortsatt mye godt innhold fra NRK, men frykten er at det på sikt skal ende opp som en kulturelt ensrettet formidler av stoff som ikke utfordrer noen. Da kan det kanskje virke samlende, men til hvilken pris? For at vi alle skal se de samme masseproduserte tv-programmene mens vi skroller på sosiale medier?

Jeg lurar på hvor mange skolerte gravejournalister og kreative manusforfattere man kunne fått for prislappen til *Norges tøffeste*. Et annet poeng er hvor langt man skal la NRK gå i dekningen av saker der enkeltpersoner stilles for retten og om fokuset på kongefamilien bør overskygge langt viktigere ting som skjer i verden.

Slike spørsmål kan leseren heldigvis oppdatere seg på ved onsdagsdebatt på Samfundet den 23. september. Alle andre dager kan du dessuten lese og høre saker om smale og brede kulturuttrykk her i Under Dusken og på Radio Revolt. Oppmerksomhetsøkonomien har ingenting å stille opp med mot studentfrivilligheten.

HVOR BLIR DET AV DE GODE JOBBENE?

Karrieredagene på NTNU er som et rotteres før noen avfyrrer startpistolen.

ILLUSTRASJON: Anders Köhl

Management consulting, KI-utviklere, private equity og selvfølgelig, Equinor. Miljødirektoratet hadde riktignok stand der, men med over 1000 søkere til sommerjobbene blir det rått parti. De moralsk tvilsomme bedriftene er overalt med høye løfter.

Idealistiske bedrifter er knapt til stede. Som ingeniør virker valget å stå mellom våpen og olje. Samtidig er siviløkonomene dømt til å videre berike de rike. Det må da være mulig å bruke det vi har lært til noe bedre? Det finnes håp.

Som ny student startet du med et ønske om å forbedre verden, men nå har du kanskje slått deg til ro med at du får god lønn og et fint hus. Forståelig, men du kjenner at noe føles feil. Du ønsker mer. Du har moralsk ambisjon.

Rutger Bregman, den kjente forfatteren og statsviteren, grunnla Skolen for Moralsk Ambisjon. Det er en plattform og et fellesskap som skal støtte initiativer som prøver å redde verden litt. På de største universitetene i USA har de allerede etablert studentorganisasjoner.

Vi skal ikke være noe dårligere. Nå kommer Skolen for Moralsk Ambisjon til NTNU. Sammen skal vi finne de problemene som vi kan løse. Hvordan bruker vi kompetansen vår, nettverket og vervene våre til å gjøre en forskjell? Hvilke jobber finnes det der ute for oss med moralsk ambisjon?

Er du for beskjeden søker du bare jobber som er «trygge», selv om det mest sannsynlig betyr avslag. Av 2000 søkere fikk 80 studenter sommerjobb i DNB. I Deloitte var det 20 av 900. Det er ikke verdt det. Til deg som fikk sommerjobben i Deloitte, gratulerer. Du har en mulighet til å påvirke innenfra og skaffe erfaring som du kan bruke til bedre formål. Men det finnes faktisk mange fantastiske firmaer og organisasjoner som jobber for en bedre verden.

Det finnes firmaer som lager treningsteknologi tilpasset eldre med demens. IT-firmaer dedikert til å støtte andre som jobber for gode sosiale formål. Regnskogfondet som jobber med latinamerikanske verdikjedeutfordringer for å motvirke ulovlig avskoging. De er bare ikke like synlige. De bruker pengene på arbeidet sitt, ikke profileringsartikler.

Ikke glem at du har kompetanse. Hvorfor tror du selskaper betaler dyrt for å stå i buret på frimerket? Husk at startuper og ideelle tech-organisasjoner godtas som arbeidslivserfaring for sivilingeniører. Du har alternativer. Du har kunnskap som verden trenger. Du kan lage et gjenbruksmarked for byggematerialer, eller et droneselskap som hjelper bønder med avlingene sine.

Hva med en mikrofinansplattform for gründere i utviklingsland?

Vi har fått verktøyene og materialene vi trenger. Nå er det opp til oss. Er du lei av meningsløse jobber, så ta kontakt med Skolen for Moralsk Ambisjon NTNU på sosiale medier. Finn andre interesserte, gjør verden litt bedre. Få en bedre jobb. Bruk din moralske ambisjon.

Julestemning med eksamenslesing:

– Det kjennest som at NTNU berre kan gjera kva dei vil og så må me fylgje det

Olivia Harms studerer matvitskap på andre året ved NTNU. Ho har eksamen 9. januar, saman med 760 andre studentar.

TEKST: Hanna Storødegård Svindland og Halfdan Rindom Tofte
FOTO: Halfdan Rindom Tofte, Abigail Ntomba og Fredrik Robsahm Kjølberg
ILLUSTRASJON: Alexander Barstad

KASTA UNDER BUSSEN: Matvitskapsstudent Olivia Harms informerer om at både praksis og eksamen i januar ikkje fungerer i praksis.

EI JULEFORTELJING: Fakultetstillitsvald Borge Garman Roti ved IV jobbar for at studentane skal kunne take skikkeleg fri i juleferien.

Olivia Harms studerer matvitskap på andre året ved NTNU. Ho har eksamen 9. januar, saman med 760 andre studentar.

– Det er kjipt å tenkje på at jula går til å øve til eksamen, ytrar Harms.

For matvitskapsstudentane er det ikkje berre demotiverande, men ei praktisk utfordring å ha eksamen i januar. Harms fortel at det rammar studentar som går ut i praksis etter jul ekstra hardt.

– Det kan hende at eg ikkje får møtt til eksamen i det heile fordi eg har fyrste praksisdag 11. januar i København. Då må eg vere i Trondheim heilt til dagen før eg byrjar.

Ho er ikkje åleine om å starte i praksis 11. januar; dei fleste av medstudentane hennar gjer det same. Etter at studentane melde inn dette som eit problem, skal rettleiaren deira ha funne ei løysing som NTNU har godkjent.

Dei har vorte fortald at dei får lov til å unnlate å møte på eksamen og likevel conte i august som om det skulle vere deiras fyrste forsøk.

– Dei oppfordrar oss nesten til å take konte-eksamen i august i staden, men eg ynskjer ikkje å øve gjennom sumarferien heller.

Harms fortel at ho likevel er usikker på korleis løysinga fungerer. Ho tykkjer at kommunikasjonen har vore litt uklår frå NTNU si side.

Ein kabal som ikkje går opp

Harms reagerer på at matvitskapstudentane sjølv måtte rapportere om at eksamensdatoen i det obligatoriske emnet hamna berre to dagar før praksisstart.

– Emnet vart berre servert oss, og så skjønte me sjølve at det ikkje gjekk, seier Harms.

Ho understrekar at ho skjønar at dei tek eit lite studium med berre tjuefem studentar, og at det er mange kabalar som skal gå opp. Likevel uttrykkjer ho at dei kjenner seg oversette.

– Det kjennest som at universitetet berre kan gjere kva dei vil, og så må me fylgje det, uttalar Harms.

Frå papireksamen til januareksamen

Borge Garman Roti er fakultetstillitsvald på Fakultet for ingeniørvitskap (IV). Han er uroa for at det utvida semesteret vil påverke motivasjonen til studentane.

– Det at ein kontinuerleg må jobbe med studia i eksamensperioden, prøve å take juleferie utan å kunne take heilt fri og deretter jobbe vidare, er veldig ugunstig. Som student treng du dei pausane.

Dette vert underbygd i ei undersøking dei fakultetstillitsvalde sende ut til ingeniørvitskapsstudentar i førre semester. Der svara 873 av 905 studentar at det ville påverke motivasjonen deira negativt å ha eksamen i januar.

Roti fortel at det har vore ei endring i kva type eksamenar NTNU har gjennomført etter koronatida.

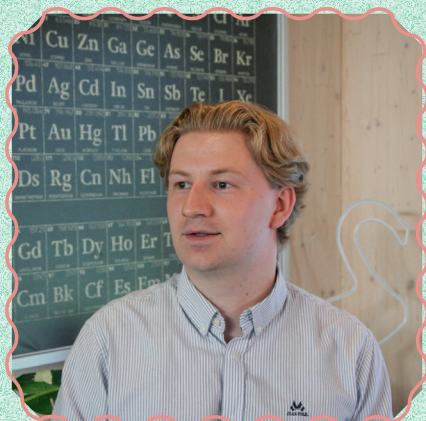
– Før var det vanleg med papireksamen, men under korona vart det meir vanleg med digital eksamen og heimeeksamen. Etterpå gjekk me ikkje attende til skriftleg papireksamen, forklårar han.

GODT NYTT ÅR: Direktør Audun Grøm ved avdeling for utdanning svarar at studentar ikkje lenger vil måtte ta eksamen i januar når kapasiteten er på plass att. Foto: Privat

STEIN, DIGITAL, PAPIR: Prorektor for utdanning Geir Egil Dahle Øien meiner at digital eksamen som hovudregel slår penn og papir. Foto: Privat

DÅRLEG LØYST: Programtillitsvald for europastudier Casper David Ottesen Hjelvik meiner at ingen studentar vil ha eksamen i januar.

Roti meiner at denne overgangen frå skriftleg skuleeksamen til digital skuleeksamen er årsaka til at NTNU har skove semesteret inn i januar.

– Det er ei lettvinnt løysing for NTNU

Roti har saman med andre fakultetstillitsvalde på IV lagt fram eit forslag for Studenttinget. Dei vil prioritere å ha fleire skriftlege skuleeksamenar på papir i desember, slik at studentane slepp å ha eksamen i januar.

– Me har allereie foreslått dette, men prodekanen for utdanning ved IV-fakultetet svarar at det er eit kapasitetsspørsmål, og at dei ikkje kan gjera noko med det.

Under Dusken har kontakta prodekan for utdanning Ole Andre Øiseth ved IV-fakultetet, men har vorte sende vidare til andre tilsette ved NTNU.

Roti og dei fakultetstillitsvalde har forståing for at det er eit kapasitetsproblem, likevel ynskjer dei at NTNU skal sjå på alternative løysingar.

– NTNU har nok prøvd å løyse det best mogleg, men utan å høyre nok på studentane. Det er ei lettvinnt løysing for NTNU å berre utsetje eksamenar til nyåret. Me ynskjer heller at dei vurderer tiltak som forhindrar at eksamenar vert sette til januar.

Dei fakultetstillitsvalde prøver å finne dei beste løysingane for både universitetet og studentane saman med NTNU. Likevel ytrar Roti at denne løysinga er for dårleg.

– NTNU er veldig opptekne av å halde motivasjonen til studentane oppe, men så gjer dei grep som fører til det motsette.

Mangel på kapasitet og løysing

Direktør Audun Grøm ved avdeling for utdanning seier at han forstår at eksamen i januar kan vere belastande for studentane det gjeld. Han fortel på den andre sida at det er fagmiljøa sjølv som vel kva for ei vurderingsform dei meiner at passar emnet sitt best.

– Det er mange fagmiljø som har vald å halde skriftleg vurdering med tilsyn, og etter at me fekk oversikt over omfanget, vart det klårt at kapasiteten før jul ikkje var tilstrekkeleg, seier Grøm.

Han fortel at dei forsøker å tilpasse eksamensplanen til kapasiteten så godt dei kan, og at enkelte eksamenar difor må leggjast til januar.

Han legg til at papireksamen kan brukast der det er fagleg grunngeve, men at det åleine ikkje løysar utfordringane deira med lokalar, bemanning og tilrettelegging.

– Så snart kapasiteten tillét det vil me slutte å bruke januar til skriftleg skuleeksamen med tilsyn, seier Grøm.

Digitale problem og digitale løysingar

Prorektor for utdanning Geir Egil Dahle Øien legg til at det har vore fleire utfordringar som har ført dei til avgjersla om å utvide semesteret til januar.

Eit aukande tal studentar og ikkje minst utviklinga innan generativ kunstig intelligens har auka naudsynet for det Øien kallar «kontrollerte vurderingsformer».

– Skriftleg eksamen med penn og papir er eitt av fleire døme på dette, seier Øien.

Han fortel på den andre sida at ved val av vurderingsformer er dei lovpålagde å gjere vurderingane tilgjengelege, samt sørje for universell utforming og likeverdige eksamensvilkår.

– Digitale eksamensløysingar gjev i hovudregel betre moglegheit for tilgjengelegheit og universell utforming enn tradisjonell papireksamen, fortel Øien.

Han meiner at langsvaroppgåver med penn og papir kan vere til bry for studentar i dag, som ikkje lenger skriv så mykje for hand.

– Det lyt kunne vurderast å takast i bruk i einskilde emne, men med varsemd og der det er godt fagleg grunngeve.

Byta emne på grunn av utvida semester

Programtillitsvald for europastudier Casper David Ottesen Hjelvik fortel at han før sumaren hadde planlagt å take emnet «Amerika i verden» til hausten. Planane vart diverre endra då han såg eksamensdatoen.

– Med dei faga eg hadde planlagt å take, ville eg ha enda opp med 22,5 studiepoeng totalt på eksamenane i januar, fortel Hjelvik.

Hjelvik meiner at NTNU kunne ha spådd at KI kom til å verte eit problem.

– KI kom ikkje i går, akkurat. Eg vil ikkje take konsekvensen av dårleg planlegging frå NTNU si side, seier han.

Hjelvik meiner også at det er rart at utvidinga av semesteret ikkje har vorte betre formidla.

– Eg fann fyrst ut at eg skulle ha eksamen i januar då eg var inne på Studentweb og valde fag i sumar, seier han. **UD**

Eksamen i januar: Et kritisk Studenttinget utsetter populær resolusjon

Torsdag 3. september skulle studentpolitikerne erklære at de ikke ønsker eksamen i januar. I stedet kritiserte de saksfremlegget.

TEKST og FOTO: Karianne Folkvord Furset

På Studenttinget-møtet ble det lagt frem et resolusjonsforslag om å ta i bruk flere eksamener på papir for å unngå at noen eksamener må avholdes i januar. Eksamen i januar 2027 for høstsemesteret 2026 står skrevet i stein, og resolusjonen ville derfor ha påvirket eksamen for høstsemesteret 2027.

Da forslaget ble diskutert i Studenttinget, trondheimsstudentenes øverste politiske organ, var det bred enighet om at saken skulle vedtas. Likevel falt det.

Studentpolitikerne vedtok i stedet enstemmig at resolusjonen skal bearbeides av Arbeidsutvalget (AU), som er ledergruppen i Studenttinget, før det fremmes på nytt ved neste møte.

– Jeg er veldig enig i intensjonen bak resolusjonen, men mener at den er for mangelfull slik den står nå til at vi kan vedta den, sier medlem i Studenttinget Mathea Swensson, som foreslo at resolusjonen ikke skulle vedtas.

Vektla Åre-tur

I resolusjonsforslaget trekkes det blant annet frem at å legge eksamen i januar kan hindre studenter å dra på skitur til Åre, noe som er en tradisjon i flere linjeforeninger.

– Jeg stiller spørsmål til hvorfor vi setter denne begrunnelsen så høyt. Jeg ønsker at begrunnelsen for resolusjonen skal dreie seg om undervisningen som foregår i januar og emneporteføljen vår, sier Swensson.

Hun er bekymret for at studenter vil velge emner basert på når eksamen er heller enn av faglige grunner, og at dette vil kunne gå ut over utdanningskvaliteten.

En av forslagsstillerne er fakultets-tillitsvalgt Vetle Bondhus Often ved ingeniørvitenskapelig fakultet. Han er positivt innstilt til å jobbe videre med forslaget, men er skuffet over at det ikke gikk gjennom nå.

– En kan alltid formulere seg og argumentere bedre for å gjøre resolusjonen sterkere, men jeg mener at den kunne gått ut slik den står nå. Aller helst skulle jeg sett at den gikk gjennom nå, sånn at vi kunne fått ting i gang, sier Often.

Jobber mot 2029

Også leder for Studenttinget og AU, Amund Aaseng Stubbrud, har arbeidet med saken før dette møtet. Han håpet at forslaget skulle gå gjennom, men er positivt innstilt til å jobbe videre med det.

– Håpet i dag var egentlig at vi skulle få ordnet eksamensavviklingen innen januar 2028, og nå som resolusjonen har blitt utsatt jobber vi mot eksamen innen januar 2029.

Stubbrud presiserer at det å legge eksamen i januar allerede bryter med Studenttinget sin politikk. De ønsker blant annet at NTNU skal jobbe for fri inn- og utveksling, noe som blir vanskeliggjort av å ha eksamen på vårsemesteret.

– Om det kommer et spørsmål om januaireksamen før neste Studenttinget-møte, vil vi nok arbeide mot det, uavhengig av at denne resolusjonen ikke allerede er vedtatt. **UD**

Vetle Bondhus Often er journalist i Under Dusken.

KRITISK: Studenttinget-medlem Mathea Swensson rettet kritikk mot resolusjonsforslaget, og ønsket at et forslag med bedre argumentasjon skulle legges frem ved neste møte. Foto: Kai Torgeir Dragland

NY RUNDE: Forslagsstiller Vetle Bondhus Often er innstilt på å jobbe videre med resolusjonsforslaget.

JOBBER VIDERE: Studenttinget-leder Amund Aaseng Stubbrud er innstilt på å jobbe videre for å legge til rette for at eksamen ikke skal legges i januar. Foto: Fredrik Robsahm Kjøberg

FYRSTE MØTE: Det vart fleire diskusjonar å taka for dei nye representantane denne dagen.

VARIASJON: Basseng, habilitet og idrettsbygg var berre noko av det som vart diskutert på møtet.

– Habilitetsdiskusjonen er verd å taka

Det vart heftige diskusjonar kring habilitetsreglar på haustens fyrste velferdstingsmøte.

TEKST: Setaree Mastoury Christensen | FOTO: Inga Sægrov Binningsbø

På dagsordenen for Velferdstinget i Gjøvik, Ålesund og Trondheim (VT) sitt møte 1. september stod mellom anna handlingsplan for 2026–2027.

Velferdstinget vedtek ein handlingsplan som gjeld for valperioden sin, altså for eitt år om gongen. Denne legg overordna føringar for arbeidsutvalet sitt daglege arbeid og prioriteringar.

I årets handlingsplan vart det vedteke at dei skal sørgja for å planleggja eit nytt idrettsbygg for studenter i Trondheim. Oppfølging av Dødens dal er inkludert i handlingsplanen og eit tilleggssforslag om basseng på Moholt dukka opp.

– Det er få basseng per innbyggjar i Trondheim. Inkje anna idrettsprosjekt i byen er prioritert so høgt av Norsk idrettsforeining, uttalar forslagsstiller Alexey Koryachko Johansen i Velferdstinget.

Habilitetsreglar på tinget

I dag har ikkje Velferdstinget habilitetsreglar for representantane sine. Før sumaren var det ei stor mediestorm kring habilitet i Velferdstinget, som mellom anna Under Dusken skreiv om.

– Denne diskusjonen er verd å taka, for me kjem oss ikkje unna han. Me må handtere dette på best mogleg vis, legg representant Henrik Braathen til.

Arbeidsutvalet (AU), som er leiinga i VT, gjev alltid ei innstilling i saker som skal handsamast i tinget. Dette er ei tilråding til kva tinget skal vedtaka. I saka om handlingsplanen inkluderte denne innstillinga eit punkt om å utarbeida habilitetsreglar for representantar og verv som Velferdstinget innstiller til.

– Eg er personleg for habilitetsreglar, men eg lurar på korleis me skal utføra det i praksis, seier Johansen.

Han spør om dette kan avgrensa kor mange som stillar og kor mykje makt Velferdstinget har. Sjølv stilte han på bakgrunn av sitt engasjement for studentidretten, og han har i tillegg verv i NTNUI.

– Me forvaltar offentlege middel og har studentane si tillit. Det er eit stort problem om folk stiller til fordel for sin eigen organisasjon, meiner representant Felix Säming Underland.

Han presiserer vidare at det er viktig at dei har ein diskusjon om dette, og

at tre av Norges fem velferdsting har habilitetsreglar.

Olav Kvåle Gissinger ønskte å fjerna heile dette punktet og meiner dei heller lyt prioritere andre vedtak.

– Eg tykkjer det er bekymringsverdig å stryka dette punktet. Det gjev eit inntrykk av at me er redde for å røra tematikken, svara representant Marte Schjerven Rian.

Strykingsforslaget falt etter ei votering som enda med 1 for og 9 mot. Fem voterte avhaldande. Fleire endringar vart foreslegne for å presisera innhaldet i AU si innstilling, mellom anna frå Henrik Braathen:

«Utarbeide helhetlige habilitetsregler for representanter, arbeidsutvalget og verv som Velferdstinget velger eller innstiller til.»

Dette endringsforslaget vart vedteke, med 14 røyster for, ingen mot og 1 avhaldande. Til slutt vart handlingsplanen i heilskap vedteke einrøystes. **UD**

Felix Säming Underland er journalist i Under Dusken.

NTNU-studenter har skapt norsk romfartshistorie

Studenter i Orbit NTNU forteller om opplevelsen av å skyte opp en satellitt fra Andøya.

TEKST: Felix Säming Underland og Maria Espeland Lie

FOKUS: Orbit sine medlemmer er svært fokuserte når de lager satellitt. Foto: Magnus Rengård Kolstad, Orbit

Helga Therese Vrenne er leder i Orbit NTNU, en teknisk organisasjon som lager satellitter.

– Vi er en organisasjon som designer, bygger og opererer satellitter. Vi er med fra idéfasen helt frem til satellittens død, sier hun.

Norge blir en romnasjon

5. september skapte Orbit NTNU europeisk romfartshistorie. Sammen med Isar aerospace sin rakett, skjøt de opp Framsat 1. Denne ble den første norske satellitten skutt ut i bane fra Kontinentaleuropa.

– Det var utrolig gøy da vi begynte å motta signaler, forteller Vrenne.

Hun fortsetter videre med å fortelle at hovedformålet med Framsat er å ha den første norske satellitten i verdensrommet.

– Tilgang på verdensrommet er utrolig viktig geopolitisk for både Norge og Europa.

Vrenne tror at dette kan være starten på en norsk romindustri.

– Nå som vi har mulighet for oppskytning fra fastlandet kommer Norge til å bli en romnasjon.

Seks år lang prosess

Prosjektet begynte for seks år siden og man har ventet siden 2022 på muligheten for oppskytning.

VERDENSROMMET: Leder av Orbit NTNU Helga Therese Tomaszewski Vrenne beskriver det hele som en utenomjordisk opplevelse. Foto: Magnus Rengård Kolstad, Orbit

LANG TID: Prosjektleder for Framsat 1,5 Lars Andreas Weel Aasen forteller at de brukte seks år fra start til satellitten var i verdensrommet. Foto: Magnus Rengård Kolstad, Orbit

– Vi har drevet med aktive oppskytningsforsøk siden januar og vi fikk det til nå i september.

Videre forteller hun at de gjennomførte fem forsøk før de til slutt klarte det. Vrenne var med på tre av forsøkene.

– Satellitten er en boks på 1 kubikk-desimeter, som er dekket av solcellepaneler for å lade batteriene.

– Det var en utenomjordisk opplevelse

Orbit jobber også med en tvillingsatellitt av Framsat 1 som heter Framsat 1,5. I bakgrunnen arbeider de også med sitt mest komplekse prosjekt til nå: Biosat.

– Biosat-projektet er tre ganger så stort som Framsat og har som ambisjon å dyrke en plante i verdensrommet.

Oppskytningen av Biosat er planlagt til 2027. Den skal være på raketten til Space X.

– Det er mye spennende i vente, det føles som Orbit går inn i en gullalder, sier Vrenne.

Feiring på vors

Under oppskytningen av Framsat 1 hadde Orbit NTNU opptaksfest. Her fulgte de nøye med på direktesendingen av raketten.

– Det var vill jubel. Folk kunne ikke tro sine egne øyne eller ører.

Det er ikke bare Under Dusken som følger med på trondheimsfrivilligheten. Rett etter oppskytningen fikk Vrenne melding av flere høystående politikere.

– Like etter at det hadde gått bra fikk jeg en melding av Jonas Gahr Støre som gratulerte oss med prosjektet. Jeg fikk

også meldinger av høyere utdanningsminister Sigrun Aasland og næringsminister Cecilie Myrseth.

Løse skruer på satellitten

Lars Andreas Weel Aasen er prosjektleder for Framsat 1,5. Han har også hatt mye ansvar for Framsat 1.

– Tanken har alltid vært at oppskytning er om et år, men så har det blitt utsatt. Prosessen har altså ikke gått helt steg for steg, sier han.

De har også støtt på noen problemer underveis.

– Tidlig i 2023 hadde vi en ristetest på Andøya for å teste om satellitten tålte ristingen under oppskytning. Der var det en utvendig skrue som løsnet.

Satellitten sender helsesignaler

I første fase etter oppskytningen sender satellitten ut helsesignaler for å si at den er i live. Den gir beskjed om at batteriet lader og at klokken tikker.

– Vi sender også ping til satellitten, som er en beskjed om at den skal sende et signal tilbake slik at vi får verifisert at vi har toveiskommunikasjon. Man kan kalle det et slags håndtrykk, sier Aasen.

Satellitten har også med seg to solsensorer, en eksperimentell solsensor utviklet av Eidel i samarbeid med UIO og en industriell solsensor.

– Den industrielle solsensoren har som formål å sjekke at den eksperimentelle solsensoren fungerer slik som den skal.

Aasen mener likevel at hovedhensikten med prosjektet har vært å utdanne studentene i Orbit.

ANDØYA: Mange fra Orbit var med da de skulle skyte opp satellitten for første gang. Foto: Magnus Rengård Kolstad, Orbit

– Vi forventer ikke at all dataen vi får ned er anvendbar på forskningsnivå, men det gir god erfaring for oss som er med.

– Det var det kuleste jeg har opplevd hittil i livet

Aasen var en av de som var til stede på Andøya under oppskytningen.

– Vi stod der sammen med gjengen fra Isar, og så skjedde oppskytningen helt plutselig uten noen nedtelling.

Han forteller videre at de fulgte med på de ulike fasene under oppskytningen i spenning.

– Da raketten bikket maksimal aerodynamisk trykk, altså det mest kritiske punktet, brøt vi ut i jubel.

Under deling av raketter forårsaker restene av gassene fra oppskytningen et fenomen som kan minne om nordlys i en bueform under delene.

– Det var kanskje det kuleste jeg har opplevd hittil i livet.

En bedre tvilling

Frem mot oppskytningen av tvilling-satellitten Framsat 1,5 er det en stor fordel å allerede ha en satellitt i bane.

– Vi ønsker å ta med lærdommene videre, særlig med tanke på prosedyrene rundt oppskytningen, forteller prosjektlederen.

Framsat 1,5 er en kopi av Framsat 1, og har i utgangspunktet samme programvare.

– Hvis det oppstår noen problemer med Framsat 1 har vi nå mulighet til å forbedre programvaren. **UD**

Vil erstatte Facebook:

– Har blitt en folkesyke

TEKST: Miriam Tvinnereim og Synne Jetlund Bye
FOTO: Abigail Ntomba og Fredrik Robsahm Kjølborg
ILLUSTRASJON: Kaja Søren

Noe av det første mange blir spurt om i fadderuken er om man har Messenger sånn at man kan bli lagt til i gruppechatten.

Et liv uten appene Facebook, Instagram og Tiktok kan være vanskelig å forestille seg. I dag finnes det likevel flere norske apper som prøver å forandre måten vi bruker sosiale medier på, men dette er en svært krevende oppgave.

Et alternativ til Meta

Jonas Floberg Åkre er kommunikasjonsjef i selskapet Hudd, som er lokalisert i Oslo. De har skapt et norsk sosialt medium hvor man bruker Bank-ID eller Vipps for å logge inn. Appen har 215 000 brukere i Skandinavia.

– Vi har gått for null algoritmer. Appen ligner på Reddit, hvor du selv er en slags redaktør for din egen innholdsstrøm. Det innholdet du får opp i Hudd er fra venner, ting du følger, grupper og fellesskap du er en del av. Det kan være linjeforeningen, nabolaget, klassen eller idrettslaget.

Han understreker at alle har ulike måter å organisere seg på, men at Hudd ønsker å være et trygt digitalt rom. Han tror at det å etablere tillit fra start gjør at flere brukere kan engasjere seg sosialt på plattformen.

Når man logger seg inn på Hudd, er det ens egen jobb å finne frem.

– Jeg tror at førsteinntrykket når du kommer inn er: Dette er kjedelig. Du er vant til å bli foret på Facebook og Tiktok. Disse har jo verdens fremste hjerneforskere på oppdrag for å holde deg skrollende. På Hudd må du aktivisere deg litt mer, ved å for eksempel bli med i et fellesskap.

Åkre beskriver et ønske om et skifte fra Facebooks oppmerksomhetsøkonomi til noe han kaller tillitsøkonomi.

– Mellom alt innholdet på Facebook kommer det annonser. De tjener penger på at du bruker mest mulig tid: din tid, min tid, alles tid. Utfordringen vi har sett med det er at vi blir slukt inn i vår egen innholdsstrøm, noe som påvirker oss sosialt.

Åkre stiller spørsmål ved om det kan kalles sosiale medier når mesteparten av tiden går til å skrolle i sin egen verden. Han understreker at forretningsmodellen til Facebook, Snapchat og Tiktok går ut på å få folk til å bruke mest mulig tid på plattformene deres.

– Facebooks egne tall fra i fjor viser at man i gjennomsnitt kun bruker 17% av tiden sin på Facebook til sosiale ting, som dem du følger eller er «venner» med. Kan det da kalles sosialt? Dette var ting vi så da vi lanserte Hudd for halvannet år siden.

Et vanskelig skifte

Åkre tror det kan bli utfordrende å få til et skifte innenfor de sosiale mediernes verden. Særlig kan det bli vanskelig å få med seg dem som har mest å tape, nemlig påvirkere og andre innholdsskapere.

– De har gjort seg økonomisk avhengige av Meta og har samtidig vært med på å legitimere og bygge opp disse plattformene.

For et år siden registrerte den første kommunen seg på Hudd.

– I dag har vi nærmere 50 kommuner og etater på Hudd. Mange er nok enige i premissene Hudd står for, men det er lettere å heie enn å faktisk få til et skifte.

Han tror at man kan vinne kampen om man ser til folk som kjenner på at de kanskje mister noe sosialt. Han peker også på det offentlige, der flere politikere snakker mye om at de blir rammet av falske brukere og uttrykker et ønske om å forlate Facebook.

LOGGER INN MED BANK-ID: Jonas Floberg Åkre er kommunikasjonsdirektør i den norske bedriften Hudd.

”
Jeg tror at
førsteinntrykket
når du kommer
inn er: Dette er
kjedelig.

- Jeg er stygt redd for at de er litt avhengige av rekkevidden som plattformene gir.
- Hudd er slang for «neighborhood».
- Det spiller på at appen skal romme det nære, det sosiale og det lokale.

En utfordrer fra Trondheim

Connect er en app skapt av en gjeng med studenter fra Trondheim. Albert Vedeler og Leo Gjessing er to av dem som jobber med å utvikle den.

Vedeler møter vi på Studentersamfundet. Gjessing kan forklare hva Connect går ut på over Skype. Han er nemlig på utveksling i Korea.

– Det vi har sett, er at generasjonen vår hovedsakelig bruker Facebook til arrangementer og sosiale grupper, og ikke til de mange andre tingene som plattformen tilbyr. Målet til Connect er å dekke disse sosiale funksjonene på en mer oversiktlig måte uten videosnutter, unødvendige reklamer og salg av brukerdata, forteller Gjessing.

Han forklarer at visjonen i starten var å skape en bedre oversikt over sosiale arrangementer for studentene i Trondheim. De erfarte selv som studenter at de eksisterende plattformene var litt vanskelige å navigere.

– Det startet med at vi ville lage en plattform der alle på en veldig enkel måte kunne dele sosiale initiativ med hverandre, som alt fra bursdagsfeiring til basketballturnering. Deretter utvidet vi tilbudet til å dekke offisielle arrangementer, som Studentersamfundet sine.

Vedeler forteller at Studentersamfundet har signert en avtale med Connect, og at de skal begynne å bruke appen for å fremme sine arrangementer. Han mener at det er positivt at Meta ikke får monopol på denne informasjonen.

– Vi har lyst til å samle alt det sosiale som skjer, og vi er veldig stolte av at det nå er en lang rekke med linjeforeninger som har tatt oss i bruk, forteller Vedeler.

Gjessing understreker at det har vært en krevende, men veldig spennende prosess å bygge plattformen samtidig med studiene. Nå er flere teammedlemmer ferdig utdannet, og de har fått finansiering til å satse skikkelig.

– Connect ble startet mens alle var studenter, så vi har brukt god tid på å utvikle appen. Vi slapp den første versjonen i mars i år og hadde et større redesign i sommer. Det var i juli vi slapp «community-systemet», som fem linjeforeninger i Trondheim, i tillegg til andre grupper, nå bruker til sin interne kommunikasjon.

Han forteller videre at en rekke linjeforeninger ved NTNU har bidratt til å forme community-systemet gjennom deling av innspill og idéer.

Personvern i sentrum

Det hele startet i Trondheim, men de ønsker også at appen skal nå videre ut. Derfor har de begynt å komme i kontakt med studentorganisasjoner i resten av Norge også, særlig i Bergen og Oslo. Appen har også blitt lansert i Danmark, nevner Gjessing.

UTVIKLER EGEN APP: Leo Gjessing er en av skaperne av Connect, og er for tiden på utveksling i Korea.
Foto: Privat

GLAD I STUDENTMILJØET: Albert Vedeler vil hjelpe studenter å finne frem til sosiale begivenheter i sitt nærområde.

– Gjennom vårt nettverk i Danmark så vi det samme behovet der som her i Norge. Selv om appen ble startet av og for studenter, ser vi nå at Connect kan hjelpe alle som ønsker å samle sitt sosiale liv på et oversiktlig sted og som kanskje er lei av tradisjonelle sosiale medier.

Gjessing understreker at personvern er en av grunnpilarene i Connect.

– Vi bruker ingen analyseverktøy eller annonsem modeller som er avhengige av å kartlegge og selge brukerdata. Det eneste vi gjør med brukerdata går på det med relevans, altså at vi ikke viser en 20 år gammel gutt et arrangement som er tiltenkt en kvinne på 65. Det går ikke lengre enn det.

Vedeler sier at Connect er en slags reaksjon på at folk har trukket seg mer tilbake fra fellesskapet, mye på grunn av sosiale medier. Plattformen deres handler om å vise at det skjer noe sosialt hvor enn du er.

– Det skal til enhver tid ligge ute info om et fysisk arrangement skapt av medmennesker. Det skal handle om å ha interaksjoner i samtid, og ikke det å forsvinne ned

”

Det skal handle om å ha interaksjoner i samtid, og ikke det å forsvinne ned i det gapende hullet, som har blitt en folkesyke.

i det gapende hullet, som har blitt en folkesyke.

Målet er å senke terskelen til å sosialisere seg og ta tilbake fokuset på det sosiale som skjer i det virkelige livet.

Lettere å få med seg informasjon

Ingeborg Bøhn og Diderik Mebust Øyasæter studerer begge kunsthistorie ved NTNU. Bøhn er ikke særlig aktiv på Facebook, i hvert fall ikke i skolesammenheng. Øyasæter bruker Instagram til å finne ut hva som skjer i byen.

– Studentersamfundet bruker jo Instagram til å dele informasjon. De bruker nettsiden også, men jeg får infoen idet de legger den ut på sosiale medier, sier Øyasæter.

Videre kan Øyasæter fortelle at det er enklest å få informasjon via Instagram, for når man skroller blir man matet med informasjon.

– Det er en konto som heter Konsertbyen, som legger ut alle konserter som er i Trondheim. De har separate nettsider og egne apper i tillegg, men det er enklest for oss å bruke Instagram.

Bøhn har ikke bodd i Trondheim så lenge, og har ikke fått oversikt over Instagram-kontoene som brukes ennå. Det bidrar til en litt annen opplevelse av rollen til sosiale medier i studentlivet.

– Måten jeg har fått informasjon på er ved å gå gjennom gangene på skolen og se plakaten. Det er litt fint, men når man først kommer seg inn på Instagram så er det desidert lettest.

Bøhn forteller at man fort kan bli redd for å gå glipp av ting, fordi man aldri vet om man følger de riktige kontoene, og da blir avhengig av å få det tilsendt av andre.

– Hvis jeg selv ikke får opp innlegget, så får jeg det tilsendt av venner.

Det handler mye om makt

Melanie Magin er professor i mediesosiologi ved NTNU. Hun forsker blant annet på sosiale medier og hvordan de påvirker samfunnet. Hun forklarer hvorfor det ikke er så lett å sette opp reguleringer for sosiale plattformer som Facebook og Tiktok.

– Norge er et fritt land og sosiale medier er bedrifter. Det skal mye til for å innskrenke deres rettigheter, samtidig ser vi at de har blitt en infrastruktur for offentlig diskurs. Det er ikke hvilke som helst bedrifter; de har masse makt.

Hun forklarer at politikere er bekymret for at denne infrastrukturen er helt styrt av private bedrifter. EU

INFO PÅ INSTA: Studentene Diderik Mebust Øyasæter og Ingeborg Bøhn synes at det er enklest å få informasjon via Instagram.

TRENGER INTERNASJONALE REGULERINGER: Professor i mediesosiologi Melanie Magin tror at det kan bli vanskelig å erstatte app-gigantene.

setter nå ned foten med en lovgivning kalt Digital Services Act (DSA), som prøver å begrense appene litt.

– Det er jo globale plattformer, så det er litt vanskelig at et land som Norge prøver å innskrenke rettighetene deres. Derfor er det kjempebra at EU gjør det, for EU har makt. Nå gjenstår det å se om den hjelper noe, for det er ikke sikkert.

Magin kan videre forklare hva DSA går ut på. Den har blant annet som formål at de sosiale mediene må ta bedre vare på personvern, samt gi forskere innsikt i hva de holder på med. Den innebærer også nye regler om politisk reklame.

– I EU er det ikke lenger lov for politiske partier å kjøpe annonser på sosiale medier, men det finnes muligheter rundt dette hvis du for eksempel betaler påvirkere for å reklamere på dine vegne. Norge planlegger å bli med i dette regelverket.

Vil bare tjene penger

I USA har det vært en rettssak mot Meta hvor staten har hevdet at appene deres bruker algoritmer som folk blir avhengige av, og som gjør at de ikke klarer å slutte å skrolle.. Staten vant, og Meta inngikk et forlik.

På lignende måte hevder EU at Meta ikke beskytter mindreårige godt nok mot å bli avhengige, noe som bryter med reglene fastsatt i DSA. Derfor krever EU-kommisjonen nå at Meta gjør endringer.

– Disse sakene handler om at selskapene ikke har gjort nok for å beskytte brukerne sine. Hvis de får bot må de betale masse penger, som vi ser nå i USA, og det er den eneste måten å få dem til å endre seg på. De er bare opptatt av å tjene penger.

Hun forklarer at det har vært noen diskusjoner rundt om man kan ha offentlig finansierte plattformer, på lik linje med NRK, som sikrer at innholdet oppfyller kvalitetskrav som bidrar til å bevare demokratiske samfunn.

– Da kan man diskutere om vi bør bruke skattepenger på sånne ting, eller om vi heller bør samarbeide med andre land, slik at man begrenser hva disse plattformene driver med. Jeg tenker det sistnevnte gir mer mening.

Hun mener ikke at man må slutte helt med sosiale medier, fordi de har sine positive sider, men anser regulering som strengt nødvendig.

– Da må vi jo også si at det er en forskjell mellom Facebook og Tiktok, for eksempel. Jeg mener at Tiktok er mye mer problematisk enn Facebook når det

gjelder radikaliseringsstendenser, for algoritmene deres er mye mer aggressive. Da er det ganske lett å påvirke folk.

Magin synes det er et problem hvis mennesker, studenter og andre bruker sosiale medier som eneste informasjonskilde, fordi det finnes massevis av desinformasjon der som man ikke vet hvor kommer fra. I tillegg er flere aktører interessert i å spre desinformasjon.

– Folk bør også bruke nyhetsmediene. Samtidig er nyhetsmediene på sosiale medier, så man kan jo ikke si at alt på sosiale medier er problematisk. Folk snubler også over god informasjon på sosiale medier som man ellers aldri ville ha funnet. Det er ikke svart-hvitt.

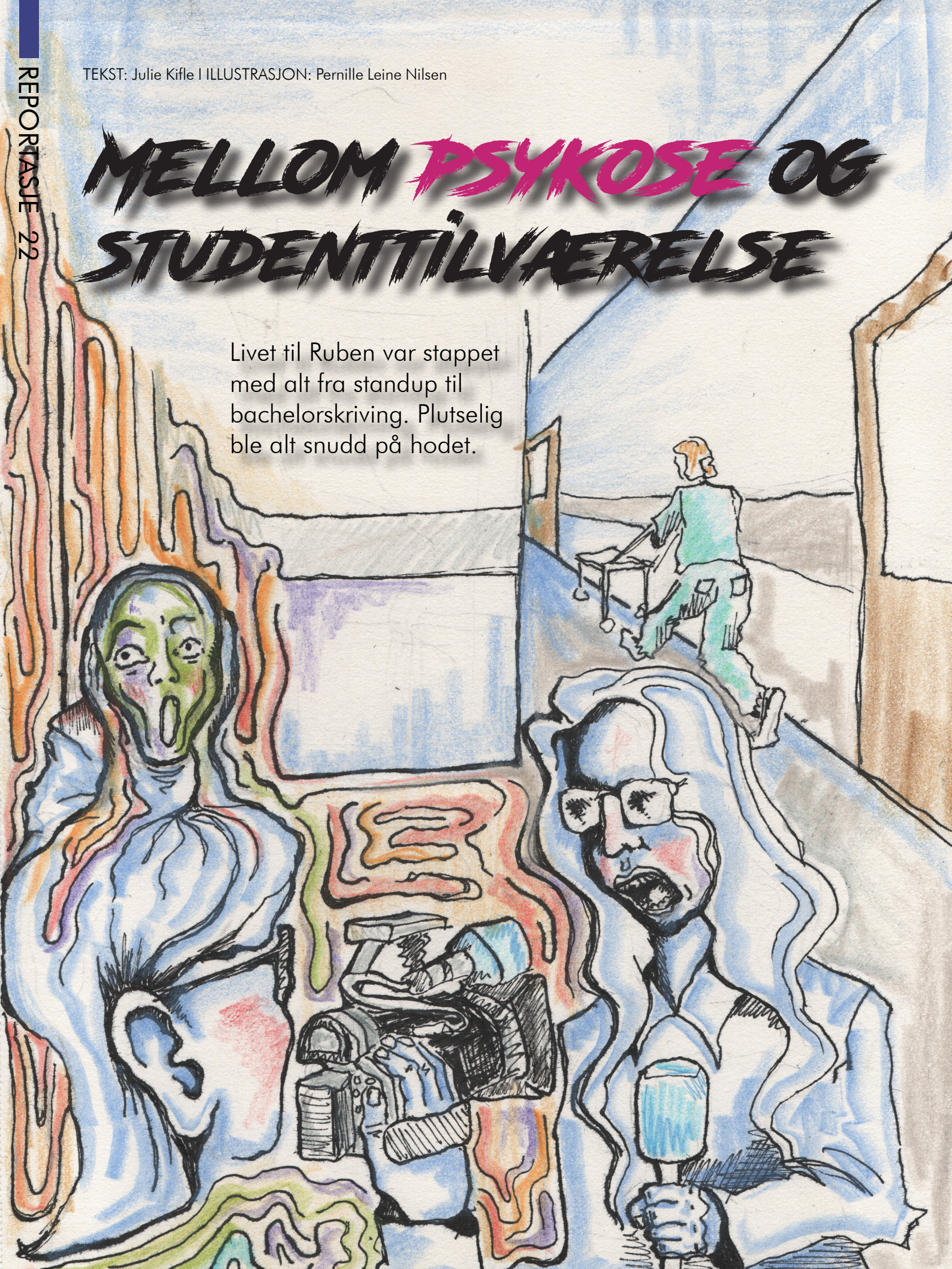
Til slutt har Magin noen råd til god bruk av sosiale medier. Hun mener det er en god idé å trykke på ting som er litt annerledes, og ikke bare på ting som er i tråd med det man uansett mener. Å bevisst utsette seg for flere forskjellige perspektiver kan være lurt, for da lærer algoritmene at du er interessert i mer mangfold.

– Hvis man ser problematisk innhold, bør man melde det inn. Jo flere som bruker disse mekanismene, jo bedre blir det til slutt. Så er det selvsagt alltid viktig å være litt kritisk mot det man ser og dobbeltsjekke informasjon. Det er lett å spre desinformasjon uten å mene det. **UD**

MELLOM PSYKOSE OG STUDENTTILVÆRELSE

Livet til Ruben var stappet med alt fra standup til bachelorskriving. Plutselig ble alt snudd på hodet.

Ruben Rønnevig Knutsen levde et aktivt og gøy studentliv i Trondheim. Mens han tok en bachelorgrad i drama og teater, drev han med standup på fritiden og hadde verv på Samfundet.

Gutten fra Grünerløkka beskriver seg selv som en leken og positiv kar som alltid har vært klar for det livet har å tilby.

– De rundt meg ville nok beskrevet meg som en skikkelig rar gutt, men jeg synes ikke det. Jeg er bare meg selv, og gjør det jeg først og fremst synes er gøy og spennende. Jeg er alltid leken og tullete, men kanskje litt mye i mitt eget hode til tider.

Tidligere har Ruben drevet med både skuespill og teater. Han har blant annet spilt i *Peer Gynt* som ble satt opp på Havet i Trondheim. Likevel var det standup som kapret hjertet hans.

– Kjærligheten min for standup startet i løpet av det første året mitt i Trondheim. En i klassen min inviterte til standup-show.

Ruben forteller at han følte et kall fra scenen, at det var dette han skulle gjøre.

– Å skape en ny dimensjon for standup som kunstform i dette landet er noe jeg har lyst til å utforske videre og føles som meningen i livet mitt.

Jeg skjønnte at noe var gærent

Kjærligheten Ruben har for Trondheim kommer tydelig frem. Studentfrivillighet og engasjement har i stor grad preget ham.

– Det jeg setter aller mest pris på er hvordan det alltid er plass til deg. Det er lagt opp til at du kan utforske akkurat det du vil. Jeg var blant annet instruktør for en hel revy uten noen erfaring eller forkunnskaper.

Det var under bachelorskrivingen han opplevde å havne i en psykose. Han kjente at det var vanskelig å balansere alt han drev med, og at han hadde mange baller i luften.

– Bachelorskrivingen ble litt kaotisk, fordi jeg hadde veldig skrivesperre. Det er et enda penere ord vi har for angst og frykt. I tillegg til dette var jeg jo også aktiv på Samfundet og drev med standup.

På dette stadiet i livet var Ruben på vei inn i voksenlivet og var nysgjerrig på å finne seg selv, samtidig som angsten begynte å ta overhånd.

– Jeg skjønnte jo at noe var gærent, men klarte likevel ikke helt å skjønne hva det var. Jeg slet mye med å sove, og hadde konstant en følelse av alarmberedskap i kroppen.

Trodde han var på en nyhetssending

For å roe ned frykten tok Ruben flere grep, blant annet isbading. Men etter anbefaling fra sykehuset, ble løsningen å ta mer medisiner mot ADHD.

Ruben forteller at medisinerne gjorde ham veldig oppspilt. Ved et tilfelle var han sikker på at han hadde fått et hjerteinfarkt, og at det kom til å ende dårlig hvis han ikke fikk hjelp.

– Da jeg gikk inn på sykehuset, dannet hodet mitt bilder av en nyhetssending på NRK om at jeg var på St. Olavs og var gæren.

Han forteller at han prøvde å tiltrekke seg oppmerksomhet uten å lage lyd.

– Jeg mediterte som Haaland og imiterte «Skrik» av Edvard Munch i hjørnet.

Hos legevakten fikk han beskjed om at dette var et klassisk panikkanfall. På grunn av det fikk han Valium. Etter en times tid var Ruben ute av sykehuset og alt føltes som normalt igjen.

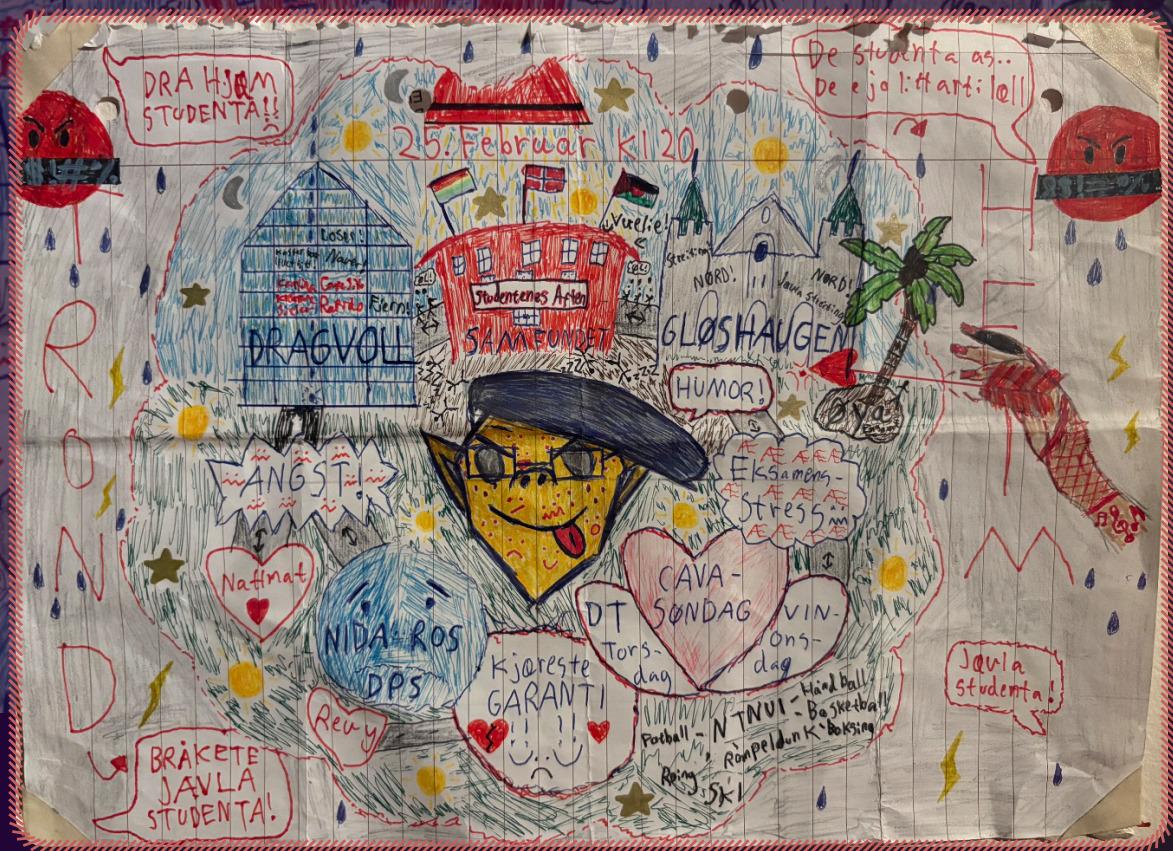
Senere fant han ut at dette ikke var et panikkanfall, men en psykose.

Denne opplevelsen gjorde at han sluttet med ADHD-medisinene.

– Grunnen til at jeg begynte på medisinerne var jo kombinasjonen av å få økt fokus, bedre søvn og roe meg selv ned. Det endte jo opp med å ha helt motsatt effekt.

PÅ SCENEN: Ruben på scenen der han trives aller best. Foto: Privat

KAOS: Under psykosen tegnet Ruben et portrett av seg selv fanget i studentboblen. Foto: Privat

Kroppen sa stopp

Studenttilværelsen til Ruben har vært preget av flere opp- og nedturer. I fjor jobbet han med masterprosjektet sitt og skulle ha en forestilling om studentlivet i Trondheim.

– Målet med forestillingen var å vise et levd studentliv. Jeg dro til Trondheim uten å kjenne en sjel, så endte jeg plutselig opp med å kjenne alle. Du trenger ikke å vite hva du vil i livet, fordi studentlivet kommer til å finne det ut for deg.

Planen var at Ruben skulle skape en forestilling om seg selv som samtidig skulle feire studentkulturen i Trondheim.

- Dette skulle skje gjennom egne opplevelser som forelskelse og brudd, men også enkle hverdagslige problemer.

En uke før forestillingen sa kroppen til Ruben stopp. Han følte seg kvelt og brøt sammen. Avslutningen på studietiden fikk en annen vending enn forventet.

– Da jeg tenkte på alt det vakre som hadde hendt meg i studietiden, kollapset jeg over at det hele var over. Etter dette ble jeg innlagt.

– Jeg var så nærme målstreken

Forestillingen skulle være et møtepunkt mellom teater og standup. Ruben gledet seg til å vise den frem, men det fikk han aldri gjort.

– Det føltes som at jeg var så nærme målstreken. Jeg hadde muligheten til å skape noe. Vi hadde jobbet mot forestillingen så lenge, og jeg hadde en tydelig visjon for fortellingen.

Ruben forteller ærlig om denne dagen og følelsene han har knyttet til innleggelsen. Det var ikke lett å forstå for hverken Ruben eller moren hans, som var på besøk, hva som skjedde med ham. Likevel var det tydelig at det var noe som ikke stemte.

– Jeg følte meg utrolig svimmel og utslitt. Jeg satt sammen med mamma på en parkbenk, og flere forbipasserende spurte om det gikk bra med meg. Da var det på tide å dra til legevakten.

Hos legevakten ble det klart at Ruben skulle legges inn på St. Olavs hospital. På sykehuset hadde de en ledig plass til Ruben med en gang.

- Man blir jo veldig irrasjonell når man er i en sånn situasjon.

På vei til innleggelsen var det eneste han tenkte på at han ikke kunne holde avtalen om å varme opp for komiker Ahmed Mamow.

– Selv om jeg følte meg døende, tenkte jeg at jeg skulle klare fem minutter på scenen.

En brutal overgang

I to uker var Ruben innlagt på psykiatrisk avdeling. Han beskriver opplevelsen som harmonisk og fin.

– Jeg har et veldig romantisk hode. Romantikken skal alltid overvinne tragedien. Det var en helt annen måte å leve på enn det jeg har gjort tidligere, og det var egentlig ganske fint.

Fasilitetene inne på avdelingen var en positiv overraskelse for Ruben. Han legger til at det var en stor overgang fra studentlivet.

– Å gå fra å jobbe med min mening i livet til å bli innlagt var en brutal forandring for meg.

Videre forteller Ruben at det som gjorde denne tiden i livet ekstra fin var besøkene han fikk fra de gamle vennene sine og de nye vennskapene han stiftet.

– Folkene rundt meg gjorde opplevelsen enda bedre. Dagene gikk til å drikke kaffe, lese bøker og prate med andre pasienter. De hadde en så ufattelig fin sårbarhet og åpenhet.

Å komme tilbake til samfunnet

Ruben innrømmer at det ikke alltid har vært like lett å komme tilbake til samfunnet og møte venner etter å ha vært innlagt.

– Etter jeg kom ut slet jeg jo noe helt vanvittig. Det kan nesten beskrives som å måtte lære å gå igjen.

Mot slutten av fjoråret ble Ruben diagnostisert med bipolar lidelse type 1. Det er en psykisk sykdom som kjennetegnes av kraftige humørsvingninger. Man opplever maniske perioder, etterfulgt av depressive perioder.

– Jeg har vært hos flere psykiatere tidligere som har nektet for at jeg har bipolar lidelse. De testet meg flere ganger, men måten jeg oppførte meg på stemte ikke overens med sykdommen. Det viste seg jo til slutt at jeg hadde rett.

Sykdommen er vanskelig å påvise, og psykiaterne trenger godt grunnlag for å stille diagnosen.

– Jeg meditererte som Haaland og imiterte «Skrik» av Edvard Munch i hjørnet. ”

INNLAGT: Da Rubens kropp sa stopp, måtte han legges inn på psykiatrisk avdeling på St. Olavs hospital.
Foto: Privat

– Jeg hadde spurt om hjelp i flere år, men ikke fått det. Da jeg først fikk hjelp, var det allerede for sent.

Troen på seg selv

Opplevelsene har gjort sterkt inntrykk på Ruben, og han har lært at det er viktig å stå opp for seg selv.

– Man må tørre å gå sin egen vei og si ifra tydelig når noen sårer deg.

Fra andre ønsker han mer åpenhet, og han synes at det er viktig å gi slipp på fordommer knyttet til psykisk sykdom.

– Jeg kunne ønske at folk var mer åpne og komfortable med å høre meg snakke om det jeg har gjennomgått. Det å lytte for å lære og ikke for å svare, være åpen for nye perspektiver og være støttende betyr så utrolig mye. **ud**

Ruben Rønnevig Knutsen har tidligere vært med i Under Dusken Video.

Banebrytende teknologi på Gløshaugen: – Norges første av sitt slag

Gløshaugen har nylig blitt hjem til Norges første 3D-printede betongbro. Prosjektet er en del av NTNU campussamling.

Ifølge Statsbygg kan 3D-printet betong bidra til å redusere klimautslipp med inntil 90 prosent og materialbruk med inntil 75 prosent. For å bygge en næring rundt denne nye teknologien må den testes ut først.

Klimaavtrykk var aldri i fokus

Terje Aasmoe Gulowsen fra Statsbygg har vært prosjektleder for den 3D-printede betongbroen. Han forteller at de i samarbeid med andre aktører har printet tre ulike betongelementer i år for å teste ut denne teknologien. En av dem er den nye betongbroen på Gløshaugen.

EKSPONERING OG ENGASJEMENT: Prosjektleder Terje Aasmoe Gulowsen ser flere positive sider ved at broen står på Gløshaugen. Foto: Statsbygg

– Denne teknologien er enda ikke sertifisert, altså ikke godkjent for noe som helst, så vi måtte finne ut av hvordan vi skulle bygge dette på en slik måte at vi får det sertifisert. Noen må introdusere denne teknologien til markedet slik at man kan bygge en næring rundt den.

De tre betongelementene – bro, trapp og betongfundamenter – er tiltenkt ulike bruksområder. Broen på Gløshaugen skal først og fremst utfordre hvilke former og strukturer det er mulig å oppnå med denne nye teknologien.

– Selve broen kommer ikke til å ha spesielt bra klimaavtrykk, men det var aldri fokuset med akkurat den delen av prosjektet heller. Når det gjelder de to andre betongelementene derimot, har vi kuttet veldig mye i materialbruk og forventer en større reduksjon i utslipp.

RIKTIG BRUKSOMRÅDE: Doktorgradsstudent Karoline Mikalsen mener det gjelder å finne de anvendelsesområdene hvor 3D-printet betong er hensiktsmessig.

LOKALT: Den nye broen ble 3D-printet i et telt like utenfor Sentralbygget. Foto: Statsbygg

Potensielt stort potensial

Karoline Mikalsen har en master i bygg- og miljøteknikk fra NTNU. Nå er hun doktorgradsstudent og skriver om 3D-printet betong i beskyttelseskonstruksjoner.

– Det er veldig spennende å kunne være med fra start. 3D-printet betong er noe veldig nytt, og man kjenner ikke potensialene med det enda.

Hun forteller at ved bruk av 3D-printet betong kan man få bygget veldig mange kule geometrier, i tillegg til at det reduserer materialbruk og klimaavtrykk.

– Man kan optimalisere formen slik at man kun bruker de materialene man trenger. Da vil man bruke mindre sement, og det er veldig bra ettersom det hovedsakelig er sementen som står for CO₂-utslippet.

Usikkerhet knyttet til norske forhold

Karoline Mikalsen trekker frem usikkerheter rundt 3D-printet betong.

– Nå vet man jo ikke så mye om hva det tåler, så det er det vi må finne ut av. Det er ganske usikre materialparametre nå siden det ikke er forsket så mye på det.

I USA og Danmark har det blitt bygget hus av 3D-printet betong, men i Norge er forholdene mer utfordrende.

– I andre land hvor denne teknologien har blitt implementert i

større grad, har man ofte ikke frost, og produksjonsdagene er ganske forutsigbare. Det er ikke så bra å ha så store forskjeller i værforholdene når man har en eksponert betongflate.

Gulowsen forteller at norske forhold er grunnen til at det tok lengre tid før broen kunne ferdigstilles helt.

– Vi skulle påføre et beskyttende lag som beskytter mot salt, regn og ulikt vær, men da trengte vi et vindu på tre oppholdsdager. Det tok lang tid før vi fikk det i Trondheim.

Et annet usikkerhetsmoment ved 3D-printet betong er at man ikke kan styrke betongen med andre materialer på samme måte som man vanligvis gjør med betong, forteller Mikalsen.

– Da gjelder det å finne mer kreative løsninger. Man må finne ut av hvordan man skal produsere det slik at man faktisk oppnår den styrken man tester for i laben.

Gløshaugen som utstillingsvindu

Allerede i 2023 startet idéen om å teste ut denne teknologien, og Statsbygg begynte å undersøke internt hvordan de som byggherre kunne gjøre dette på best mulig måte.

Dermed ble det funnet et pågående prosjekt hvor dette var mulig å implementere, nemlig campus-samlingen.

– Fordelen med å bygge på Gløshaugen er jo at det er så mye kompetanse som allerede er til stede, blant annet fra Statsbygg, men også fra entreprenørene. Da ble det mye lettere enn hvis vi måttet ha opprette et helt nytt prosjekt, noe

som ville krevd mye mer logistikk og kostnader, sier Mikalsen.

Studentinvolvering og kommunikasjon rundt ny teknologi fremhever han også som positive bieffekter av å ha broen stående på Gløshaugen.

– Det er kult å gjøre det på det største teknisk-vitenskapelige universitetet i Norge. Det er bra for synliggjøring og å vise hva som kan gjøres.

3D-printet betong for en bedre verden

Karoline Mikalsen er enig i at 3D-printet betong er noe å satse på i fremtiden, men tror fortsatt ikke det kommer til å ta over hele byggebransjen.

– Man vil fortsatt bygge vanlige bygg. Det handler om å finne de riktige bruksområdene for 3D-printingen, enten det gjelder prosjekter hvor man har lyst til å lage et ekstra kult bygg eller prosjekter med potensial for å spare mye materiale.

Selv om ikke akkurat denne broen kommer til å føre med seg så store reduksjoner i utslipp, anser hun likevel prosjektet som et startsted for denne utviklingen. Gulowsen viser også til et mer fremtidsrettet perspektiv på prosjektet.

– Vi tenker ikke bare at: «Å kult, vi skal teste ut 3D-printing». Det er mye større enn det.

Bak Statsbygg sitt ønske om å teste ut 3D-printet betong i dette prosjektet ligger det nemlig et håp om at teknologien kan gi positive miljøgevinster i fremtiden. **UD**

FLERE AKTØRER: Prosjektet er et samarbeid mellom Statsbygg, Veidekke, Mechatronics Innovation, Norconsult og Adrian Brun Design AS.

TRONDHEIM SYKKELKJØKKEN- ET VELSMURT MASKINERI

Punkttert dekk, slappe bremses eller gir som nekter å samarbeide? Trondheim sykkelkjøkken kan være din reddende engel.

TEKST: Mathea Alten-Ronæss
FOTO: Fredrik Robsahm Kjølborg
ILLUSTRASJON: Kaja Sørøng

Hver onsdag inviterer Trondheim sykkelkjøkken til «mekkeonsdag». Morten Amundsen og Øystein Borkamo har tatt på seg ledervervet hos Trondheim sykkelkjøkken.

– Konseptet går ut på at man kan melde seg inn, og da kan man få hjelp til mekking. Det er alltid frivillige som kan hjelpe til, og i tillegg får man tilgang på alt vi har av verktøy, forteller Amundsen.

Mekkeonsdag holdes på onsdager fra klokken 17 til 20 på Bøker og bylab i Teknobyen. På nettsiden til Trondheim sykkelkjøkken har de en teller som viser antall sykler som har blitt fikset.

– Vi har vel bikket 1500 sykler, sier Amundsen.

BYGGMESTER BOB: Litt av hvert av verktøy står til disposisjon for medlemmene av Trondheim sykkelkjøkken. Å ha funnet farens gamle sykkel i garasjen.

Kjernen i opplegget er at man selv skal få bryne seg på den snart glemte kunsten å mekke sykkel.

– Det viktige med konseptet er at man ikke bare kommer for å få sykkel sin reparert, men også for å lære seg å reparere den selv, sier Amundsen.

SYKKELBASILLEN: Morten Amundsen ble selv bitt av sykkelbasillen etter å ha funnet farens gamle sykkel i garasjen.

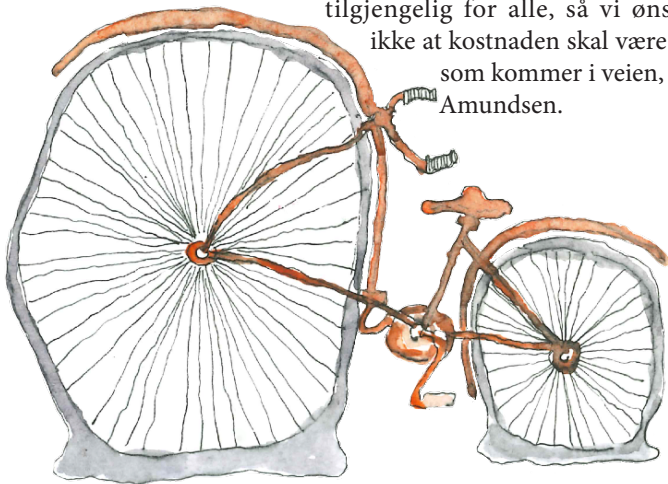
Halv pris for studenter

For å bli medlem kan man titte innom på en mekkeonsdag eller gå inn på nettsiden til Trondheim sykkelkjøkken.

– Det er halv pris for studenter, så det er 200 kroner for et år og 140 for et semester, sier Amundsen.

Det var Amundsen selv som fikk gjennomslag for studentprisen.

– Litt av poenget er at det skal være tilgjengelig for alle, så vi ønsker ikke at kostnaden skal være det som kommer i veien, sier Amundsen.

LEDERTEAMET: Tore Steen, Morten Amundsen, Øystein Borkamo og Åsmund Fossum er alle styremedlemmer i Trondheim sykkelkjøkken.

Et globalt fenomen

Trondheim sykkelkjøkken ble satt i gang i 2020. Da var en av grunnleggerne på utvekslingstur og fikk nye idéer til hva Trondheims frivillighet kan by på.

– Hun oppdaget konseptet på utveksling og mente at det var noe Trondheim også burde ha, sier Amundsen.

Konseptet startet altså ikke i Trondheim opprinnelig, og man må hele veien over Atlanteren for å finne kilden til fenomenet.

– Det startet i Los Angeles i en økolandsby der de begynte med sykkelmekking på det som faktisk var et kjøkken, derav navnet, forteller Amundsen.

Nå finnes det også sykkelkjøkken i Oslo og Tromsø, samt andre plasser rundt omkring i Europa, forteller Amundsen.

Bøker og sykler i god harmoni

Å finne riktig lokale er ofte en stor utfordring for organisasjoner som trenger litt plass til å holde på. Sykkelkjøkkenet holder nå til på Bøker og bylab, som er en flerbbruksarena for byens innbyggere.

– Det lokalet her fungerer veldig bra for oss, så vi er veldig takknemlige for at vi får bruke det, sier Amundsen.

Her får de leie gratis i bytte mot at de stiller opp som vertskap.

– Avtalen er at så lenge vi holder lokalet åpent for resten av publikum, får vi holde på slik vi ønsker uten å måtte betale.

SYKKELKJØKKEN: Hver onsdag fra klokken 17 til 20 driver frivillige et sykkelverksted i Trondheim på Bøker og bylab i Teknobyen.

SKITTEN: I en høyteknologisk verden er kanskje litt skitt og olje på hendene det du trenger for å føle deg mer levende.

Alt gikk nesten tapt

Trondheim sykkelkjøkken måtte kjempe for overlevelsen sin tidligere i år. Kommunen hadde nemlig ikke planlagt å fornye driftsmidlene til lokalet de bruker.

– Vi sto i fare for å miste lokalet. Det gjaldt også flere titalls andre organisasjoner som bruker Bøker og bylab, sier Amundsen.

Heldigvis ville ikke Amundsen og flere av de andre organisasjonene la lokalet sitt gå tapt til annen kommunal drift uten å prøve å sette en stopper for det.

– Med litt arbeid, litt lobbyvirksomhet og ganske mange telefoner fikk vi faktisk bystyret til å stemme gjennom et forslag om å videreføre driften, forklarer Amundsen.

Nå er kampen vunnet for denne gang, og fingrene krysses for at det fortsetter i riktig retning for Trondheim sykkelkjøkken.

– Vi vet jo ikke nøyaktig hvordan det vil bli på sikt, men nå er vi trygge en stund og satser på at det ordner seg. **UD**

SAFTIG ØL, BOKSTAVELIG TALT

Masteroppgaven handlet om ølbrygging. Det resulterte i slagordet «én del saft, ti deler øl». Ølsaft har tatt festivalnorge med storm i år.

TEKST: Ester Wennemo Sandbekken | ILLUSTRASJON: Anders Køhl

Øl kan sees som en sentral brikke i spillet der studenter snubler seg gjennom labyrinten av sosialt samvær. Masteren til to nytenkende bioteknologistudenter resulterte i en frisk og innovativ øl som kan utvide det vante repertoaret, da de i sommer lanserte konseptet Ølsaft.

– Vi skrev master om ølbrygging sammen. Under masteren testet vi en metode hvor man tilsetter frukt-konsentrat til øl ved servering. Det var slik idéen om Ølsaft kom og slik vi nå er blitt kollegaer, i tillegg til venner, sier Maja Engan Tronsaune.

Sammen med Ida Bjørkeng Aaløkken utgjør Tronsaune hjernen bak Ølsaft. Studentduoen tok tidligere ølbrygging som utvekslingsemne i København. Dette emnet, kombinert med et julebord sammen med staben til Vinjerock, ledet til det saftige produktet de sitter med i dag.

– Vi var en del av staben på fjell-festivalen Vinjerock, og under et julebord fikk et stabmedlem nyss i at vi hadde tatt et emne i ølbrygging. Da kom han på den briljante idéen om at vi

skulle brygge ølet til Vinjerock sitt tjuårsjubileum som vår masteroppgave, sier Aaløkken.

Hun forteller at duoen tok kontakt med festivalsjefen allerede samme kveld og spurte om det kunne la seg gjøre. Prosjektet fikk da tomme opp og ben å gå på. Det neste steget ble å finne ut hva slags øl som gjør seg verdig til et tjuårsjubileum.

Bland deg

Saft i kombinasjon med øl kan for mange være en uforventet smakssammensetning, men disse jentene har erfaring med labfrakk og reagensrør. Med klinisk presisjon utviklet de kombinasjonen av smaker.

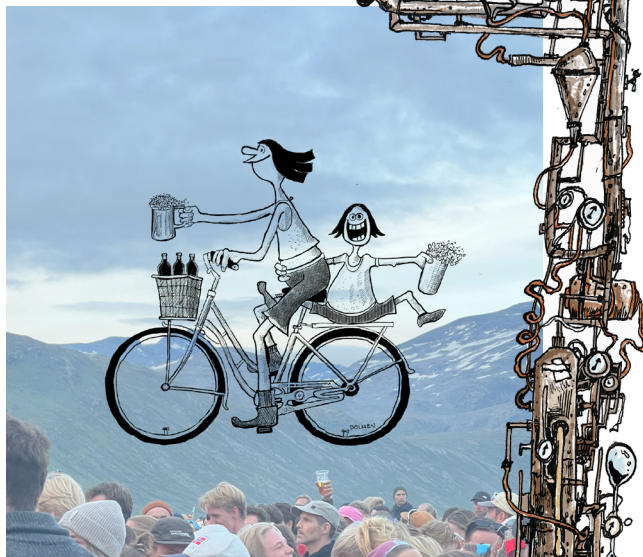
– Da vi tok på oss oppdraget om å utvikle jubileumsøl gjennomførte vi en markedsundersøkelse som viste at festivalens publikum ville ha et fruktig øl, sier Tronsaune.

Altså var det bare å brette opp ermene på innovasjonsskjorten. De ble begrenset av mangel på utstyr og kunne derfor ikke benytte tradisjonelle metoder for fermentering av fruktøl. Studentene måtte derfor koke opp en alternativ metode for at produktet ikke skulle ligne en surøl.

– Da henvendte vi oss til erfarne bryggere i Trondheim og bryggmesteren på Øx på Torget fikk oss inn på sporet av å kunne tilsette konsentrat ved servering. Han er eksperimentell og god til å brygge med frukt, sier Tronsaune.

Etter metoden var spikret gjensto det å utvikle et øl og en saft som ville være kompatible. Det er ingen enkel oppgave, selv for studenter med studiepoeng i øl.

– Vi brygget en amerikansk blond ale, et lyst øl med lav bitterhet som var lett og frisk. Så tilsatte vi et konsentrat av rips og moreller ved servering for å smakssette ølet, forteller Aaløkken.

GØY PÅ SYKKEL: Logoen gjenspeiler lekenheten i produktet. Foto: Ølsaft

Metoden med å tilsette konsentrat så sent i prosessen har forsikret et lyst og lett-drikkelig øl slik jentene ønsket.

Innovativt

Kollegaene forteller at det finnes varianter av øl som ligner på deres, men at Ølsaft likevel er særegen i å tilsette kun saftkonsentrat ved servering.

– Berliner Weisse fra Tyskland bygger på de samme prinsippene, og i Frankrike har de noe lignende, hvor de tilsetter smak til ølet sitt, sier Tronsaune.

Ølsaft blir heller ikke lik den mer kjente varianten radler, hvor man tilsetter femti prosent øl til femti prosent lemonade eller brus. Bedriften har trykket opp klær med skriften «én del saft, ti deler øl». Instruksjonen for blandingsforholdet kan sees som slagordet til Ølsaft.

– Det er på et vis nytt å kun gonne på med saft, sier Tronsaune.

Saftkonsentratet i Ølsaft er veldig konsentrert og langt søtere enn den typen saft man finner på butikken. Det gjør at man ikke trenger så mye saft for å smakssette ølet, forteller kollegaene. Slik har de funnet en ny vri på et eldre konsept.

KOLLEGAENE: Aaløkken og Tronsaune gikk fra å være venner til å skrive master sammen, til nå å bli kollegaer i sin helt egen bedrift. Foto: Privat

– Ølbrygging er egentlig en av de eldste formene for bioteknologi, ettersom man får gjæren til å gjøre jobben selv når den omdanner sukker til alkohol, sier Aaløkken.

Selv om andre øl bygger på det samme bryggeprinsippet, grenser Ølsaft til gründerland.

Trygg på brygg

Øl er blitt brygget nærmest siden tidenes morgen og det finnes mange fremgangsmåter for fermentering. Å måtte vente i uker før man kan prøve smakssammensetningen av ølet er en del av pakken. Kollegaene beskriver derfor prosessen for å utvikle en øl oppskrift som lang.

– Med vårt utstyr tar det to uker å brygge ølet. Man bruker ferdig maltet korn og brygger en batch på en arbeidsdag før det står og fermenterer, forteller Tronsaune.

Under masteren utviklet jentene både oppskriften på selve ølet og på saftkonsentratet. Med produksjon av store mengder saftkonsentrat kreves store mengder frukt og bær. Kollegaene måtte derfor også bruke muskler for å ferdigstille prosjektet.

– Vi lager alt helt fra bunnen av. Vi plukker bær og frukt selv, og deretter safter vi det før vi setter det over på sterile flasker, forteller Tronsaune.

Ved spørsmål om Ølsaft har en hemmelig ingrediens, sier kollegaene at de pent holder seg innenfor norsk lov. Alt innhold står på baksiden av flasken, men

DOKUMENTERTE: Det er stas å se målgruppen godkjenne produktet etter flere år med utvikling av den optimale oppskriften. Foto: Privat

noe hemmelighold kommer man ikke utenom.

– Det er ingen hemmelige ingredienser dessverre, men hvordan det kokes sammen forblir en bedriftshemmelighet, sier Tronsaune.

Kollegaene har samarbeidet med et mikrobryggeri i Aurdal kalt Små vesen for å få brygget øldelen av Ølsaft. Der ble ølet til jubileumsfeiringen brygget etter oppskriften jentene utviklet under masteren sin. Saftdelen ble produsert av dem selv her i Trondheim.

Bidragstere

Ølsaft ble ikke brygget på en dag, og ei heller etter en smak. Aaløkken forteller at det har vært mange folk involvert i utviklingen av Ølsaft-smaken. Under flere runder med prøvesmaking har mange fått mulighet til å bidra til prosjektet.

KORTREIST: Frukten og bærene har de selv høstet og saftet. Foto: privat

– Mange fremmede, bekjente, gode venner og familie har stilt opp. Vi estimerer at tre hundre til fire hundre stykker har kommet innom på sensorisk lab på NTNU og smakt på prototyper og svart på spørreundersøkelser, sier Aaløkken.

Et slikt prosjekt har krevd fysisk oppmøte av mange, men regner man med bidragsyterne under markedsundersøkelsen er tallet høyere. Kollegaene tror tallet fort ligger oppunder tusen. Masteroppgaven kan forklares

STABEN I RYGGEN: Kollegaene har vært en del av Vinjerock-staben over flere år. Her er Tronsaune (t.v.) sammen med andre stabsmedlemmer under Vinjerock. Foto: privat

FINT VÆR: På Vinjerock skinte solen over de ølglade deltakerne. Foto: privat

som en omfattende prosess utført på omstendelig vis.

– Etter Vinjerock fikk vi svært gode tilbakemeldinger. Det var veldig gøy at Ølsaft ble tatt så godt imot ettersom vi hadde skreddersydd hele konseptet til Vinjerock og dens publikum, sier Aaløkken.

Kollegaene forteller at folk i ølbryggemiljøet i Trondheim har vært en trygghet og møtt dem med åpne armer. Dette trekker jentene frem som en spesielt fin opplevelse med prosessen.

– Fy søren for et herlig miljø som har tatt oss i mot. Spør man om hjelp så får man hjelp. Der kan man få mye erfaringsutveksling og gode idéer, for de deler gladelig, sier Tronsaune.

MIDT MELLOM: Ølsaft sto side om side med de store ølmerkene på sommerens festivaler. Foto: privat

Litt over to år etter at idéen oppsto, sitter jentene med oppbrettede ermer med et eget aksjeselskap mellom de rips- og morellrøde fingrene.

Fyll begeret ditt med tips

Kollegaene beskriver veien til ferdig master og sluttprodukt som full av opp- og nedturer, men absolutt verdt styret. De legger vekt på styrken det er å velge et prosjekt man er engasjert i og har lyst til å investere tid i.

– I en teknologisk sammenheng kan prosjektet kanskje høres veldig trivielt ut, men fy søren så mye vi har lært av alle glødedråpene i valgte deler av oppgaveløsningen, sier Tronsaune.

Mastertematikken var ikke blant de gitte alternativene. Denne oppgaven har kollegaene designet selv. De oppfordrer andre til å tørre å prøve det samme, og tror det er mange som ikke er klare over at man på flere studier kan få et eget prosjekt innvilget.

– Vi vil utfordre folk til å satse på en god idé, fordi man lærer ekstremt masse. I verste fall feiler man og må skaffe seg

GOD KOMBINASJON: Ølsaften smakssatte Vinjerock på en komplementær måte. Foto: privat

en helt vanlig jobb, og det er ikke så ille det heller, sier Tronsaune.

Jentene måtte ut og jakte på en veileder selv ettersom prosjektet var egendesignet, og endte med en veileder fra faget matteknologi. De forklarer at trio ble et godt team for å utvikle produktet.

– Det har vært veldig givende for oss. Vi har brukt veldig mye tid på dette prosjektet, men det har vært veldig fint, sier Aaløkken.

Noen vil enda undre seg over hva saft og øl gjør i det samme glasset, akkurat slik man undret seg over hvorfor blandingen av cola- og appelsinbrus smakte godt i barnebursdager. Slik man gjorde barnetilværelsen spennende før, kan man gjøre voksentilværelsen leken med en uforutsett blanding. **UD**

ØL I FJELLET: Ølsaft slo an blant publikumet på Vinjerock. Det var fruktig øl i gripende hender så langt øye kunne se. Foto: privat

Morgenstund har kaffegull i munn

Hver flyktige morgen våkner byens studenter og heller i seg det svarte gull: kaffe.

TEKST: Marie Dysvik | FOTO: Tora Elise Kraft
ILLUSTRASJON: Karen Kurisaki-Sagberg

Enkelte nøyer seg med pulverkaffe, mens andre betaler nesten fem ganger prisen for eksklusive bønner. Kan kaffebrygging begripes som et aromarituale fremfor ren overlevelse? Som forbrukerveiledning for den eventyrlystne, men budsjettstyrte, har vi testet to ulike måter å brygge kaffe på: håndbrygg og Aeropress, med bønner i både den rimelige og dyre klassen. Klarer vi å skille grums og gull?

Kaffe i filter, men nokså vilter

Håndbryggmetoden er også kjent som fenomenet «pour-over», der man kontrollert heller vann over kaffegrut i et filter. Håndbryggingsprosessen starter med håndkverning av bønnene for å sikre aroma og jevn grut.

Slik håndbrygger du:

1. Fukt kaffefilteret. Hell varmt vann gjennom papirfilteret for å fjerne bismak og samtidig varme opp kolben. Tøm ut vannet.
2. Doser kaffen. Benytt en kjøkkenvekt, og mål opp 30 gram kvernet kaffe i kaffefilteret. Rist lett for å utjevne «kaffesengen» og lag en grop i den.
3. Hell på 60 gram varmt vann. La kaffen fuktes og gassene slippes ut i 30 sekunder. Dette er såkalt blomstring, også kalt «blooming».
4. Hell det resterende vannet i rolige sirkulære bevegelser. Totalt skal det være 600 gram vann.
5. Finn indre ro mens vannet renner gjennom. Virvle kolben varsomt og server.

HÅNDKVERN: Bønnene kvernes etter bryggemetodens standard.

HÅNDBRYGG: Et trofast håndverk.

Håndbrygg og aeropress: Eventyr eller bare stress?

Vi har blindtestet kaffebønnene på duft og smak ved hjelp av de to bryggemetodene håndbrygg og aeropress. For å sikre en minuttøs test ble fire redaksjonsmedlemmer blindtestet. Kaffen ble servert i to ulike krus. Kardinalspørsmålet gjenstår: Sanser vi en forskjell?

DYRT ELLER RIMELIG: Solberg og Hansen til 175,- og Joh. Johannsson kaffe AS til 37,-.

Blindtest: håndbrygg

Den første koppen står for tur og det osar av sur aroma. Kaffen smaker tynt, brent og nokså alminnelig. Dette må være lavprisbønnene!

Vi uttrykker derimot begeistring for innholdet i den andre koppen. Den dufter av kanel – søtt og aromatisk. Smaken er fyldig, søt og rund. Her har vi funnet gull!

Resultat:

Vi får bakoversveis av fasiten. Den første koppen inneholdt den eksklusive kaffen! Men er bønnene synderen eller bryggemetoden? Vi kan ikke la den rimelige varianten seire ubestridt, for det er nemlig aeropressen sin tur til å vise seg verdig.

Hvilke bønner knekker under press?

Ønsker du en effektiv og aromatisk kaffeopplevelse, lover aeropressen kaffemagi på kun to minutter – ideelt for tidsoptimisten. Lufttrykket i aeropressen tvinger frem en sterk og konsentrert kaffe – mye krutt for innsatsen.

Slik benytter du deg av en aeropress:

1. Kvern bønnene for hånd til en fin til medium malingsgrad. Mål opp til cirka 15 gram kaffe per kopp.
2. Ha kaffen i kammeret og hell over varmt vann.
3. Rør varsomt rundt i 10–20 sekunder for å sikre at all kaffen blir fuktet.
4. Sett stampelet i toppen av sylindren og press deretter rolig og jevnt nedover i om lag 30 sekunder. Stopp når du hører en svak hvesende lyd.
5. Spe ut espressoen med varmt vann for å få en klassisk «americano». Server og nyt.

OBS: På aeropressen må bønnene håndkvernes finere enn ved håndbrygget.

Blindtest: aeropress

Vi gjentar den samme prosedyren. Den første koppen vekker umiddelbare assosiasjoner til parkeringshus. Det osar av motorolje og gummi, og smaken er sur. Det finnes ingen tvil: Dette er billigbønnene.

Den andre koppen er velduftende av både krydder, frukt og sødme. Smaken er aromatisk, bindende og behagelig. Koppene tømmes én etter én. Vi konkluderer med at dette er de kostbare bønnene.

Resultat:

Nesen lyver ikke, det er nemlig den siste koppen som inneholder de eksklusive bønnene. En konkurrent har stilt seg verdig, men nå er testen ferdig. Hva bør forbrukeren ta med seg fra testen?

BLINDTEST: Klarer vi å skille grums og gull?

Tips til den eventyrlystige hobbybaristaen

Har du noen resterende slanter fra storstipendet og er fysen på utstyr? Benytt deg av håndbryggmetoden. Der fungerer de rimelige bønnene utmerket, i motsetning til aeropress. En mulig forklaring på blindtestens utfall er billigbønnenes kverningsgrad, som ikke egner seg til aeropress. Aeropress-bønnene krever finere kverning enn håndbrygg-bønnene.

Til tross for nyanseringen må vi trekke den samme konklusjonen. Den rimelige kaffen har slående assosiasjoner med et Ikea-møbel: et trofast håndverk, men det kan knekke under «aeroPRESS».

– Jeg kalte meg selv homofil homofob

TEKST: Setaree Mastoury Christensen og Johanne Stokland
FOTO: Ine Margrethe Stangeland

Karl-Vidar Lende og Christina Smeby tar endelig med seg deres kritikerroste forestilling til Trondheim.

Denne høsten, i forbindelse med Trondheim pride, setter Trøndelag teater opp forestillingen *Homofil homofob*. Premieren på stykket fant sted på Den nationale scene under Bergen pride denne våren.

– Vi har forsøkt å sette opp forestillingene under pride. Da er det litt ekstra stas å komme til byen, forklarer Karl-Vidar Lende, som er skuespiller i forestillingen.

Etter å ha besøkt både Bergen og Stavanger kommer endelig teaterstykket til Trondheim by, med nesten utelukkende god kritikk i ryggssekken.

En ustoppelig duo

I 2022 møttes Karl-Vidar Lende og Christina Smeby. De innså raskt at de ville lage en teateroppsetning sammen, og begynte så på det som senere ble *Homofil homofob*.

– Da de norske biskopene ba om unnskyldning til det homofile miljøet i 2025, innså vi at det var på tide å gjøre ferdig stykket, forklarer Smeby.

I oppsetningen er Lende den eneste skuespilleren, mens Smeby står for regi. Valget om å gjøre historien og forestillingen om til et enmannsshow var ikke vanskelig.

DUO: Karl-Vidar Lende og Christina Smeby ble raskt gode venner etter første møte.

– Det skjer noe vakkert mellom publikumet og skuespilleren når noen står alene på scenen. Det oppstår noe veldig sårbart og nært, mener Smeby.

Personlig utlevering

Homofil homofob bygger på Lendes oppvekst i et kristent trossamfunn og som en del av det homofile miljøet. Opplevelsen fra begge miljøene var preget av motstand og avvisning. Dette har gjort forestillingen svært personlig for ham.

– Det har vært krevende å dele min egen historie og gjøre det om til et show. Samtidig som det har vært terapeutisk, har det også vært forferdelig skummelt, forteller Lende.

Prosjektet bryter på mange måter med hvordan han tidligere har drevet som skuespiller.

– Jeg har alltid vært opptatt av å ikke være så personlig på scenen. Jeg har unngått å spille skeive karakter fordi jeg ikke ønsker å bli tildelt bare slike roller.

Etter å ha vokst opp i det han selv kaller en kristen sekt, begynte Lende et nytt liv på Teaterhøgskolen i Oslo.

– Da jeg hadde flyttet til Oslo og kommet meg vekk fra bygda, kom jeg endelig ut som homofil.

Et ikke så åpent homomiljø

Den første turen på homobar i storbyen ble dessverre ikke så befriende og vellykket som studenten hadde trodd, og han ble ikke møtt med åpenhet.

– Jeg opplevde mye motstand ettersom jeg var førti kilo større og ble blant annet kalt gris.

Lende ønsker derfor å kritisere det homofile miljøet med sin egen erfaring, slik tittelen til stykket viser til.

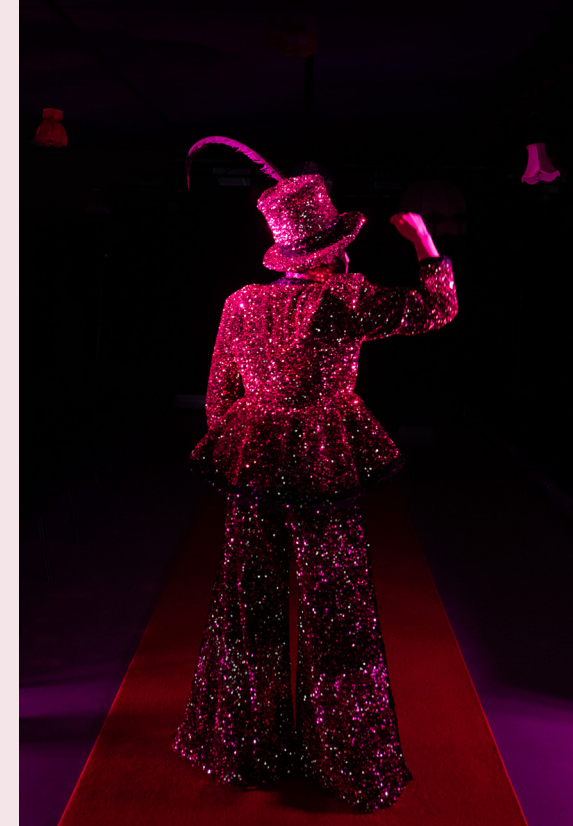
– Seksualiseringen og kroppsfikseringen i det homofile miljøet er noe vi kritiserer ganske sterkt i teksten. Samtidig er det vanskelig å gi kritikk, for det kan gi drivstoff til homofobene også, forklarer Smeby.

Av denne grunn har skriveprosessen tatt tid.

– Jeg ønsker ikke å stikke kjepper i hjulene for vår egen homokamp, men det er viktig for meg å ta denne samtalen. Dette er en samtale som har manglet, ettersom metoo-bevegelsen aldri kom til homomiljøet, forteller Lende.

SAMARBEID: Smeby innrømmer at hun har et mer snevert perspektiv enn Lende.

FORSVARSMEKANISME: Det har blitt tatt i bruk mye humor i denne egentlig mørke fortellingen. Foto: Sebastian Dalseide

Et stikk til et polarisert samfunn

Både Smeby og Lende er enige om at det polariserte samfunnet er bakteppet for forestillingen.

– Det kjennes ut som vi lever i en tid hvor ytterpunktene får mest spalteplass. Det er de som synes i media og i samfunnet, forteller Smeby.

Dette er også bakgrunn for at forestillingen har både homofile og homofobiske perspektiver.

– Jeg kalte meg alltid homofil homofob i starten av tjueårene. På grunn av oppveksten min har jeg hatt en form for internalisert homofobi i meg, sier Lende.

Hans internaliserte homofobi, i tillegg til hans liv som homofil, gjør at han kan forstå begge ytterpunktene og nå ut med budskapet sitt.

– Vi ønsker også at dette skal være en forestilling for dem som befinner seg i midten. De fleste av oss tilhører jo ikke en ytterkant, og det er derfor veldig viktig at alle de i midten også tar sin plass, forklarer Lende.

For å gjøre dette trengs en viss forståelse og innsikt, som Smeby selv mener hun ikke innehar.

– Det som er viktig her er Karl-Vidar sin forståelse, hans opplevelse, og den kjærligheten han har for begge sidene.

Mens Smeby ikke har noe til overs for dem som driver homoterapi, forstår hun at Lende sin opplevelse av saken kan romme flere perspektiver.

– Hvis man har vokst opp i et slikt miljø som ham, har man også opplevd at folk med veldig stor kjærlighet i andre retninger kan tro at slike ting er riktig.

Seg selv, men i drag

Selve forestillingen gjøres i drag, som gir Lende muligheten til å gå inn i en rolle og skille seg selv fra karakteren på scenen.

– Jeg merket at jeg trengte å kunne gå inn i en karakter samtidig som det var en måte å fjerne meg litt fra historien på, forklarer han.

Samtidig ønsker han at utseendet skal si noe mer om ham som person.

– Jeg vil si at det viser hvilken side jeg tilhører mest av homofil og homofob. Vi følte også at siden jeg gjør det i drag, så kan karakteren gå litt lengre med å være spissere og mer «sassy», forklarer Lende.

Latter og alvor

Duoen har valgt å bruke en god del humor i teaterstykket.

– Jeg tror at humor får folk til å tørre å åpne hjertet sitt for fortellingen, og at dette gjør det lettere å kjenne på det som er vondt og vanskelig, sier Smeby.

Ved bruk av humor ønsker de å komme tettere innpå publikum og få frem budskapet sitt.

– Vi tror ikke at *Homofil homofob* alene kommer til å forårsake en strukturell endring i Norge. Likevel kan vi kanskje åpne opp for en måte å snakke sammen på, eller skubbe i gang en samtale som må tas, konkluderer duoens med. **UD**

PERSONLIG: Dette er første gang skuespiller Karl-Vidar Lende deler så mye av seg selv. Foto: Sebastian Dalseide

Angrep på skeive i Tyrkia: – vårt kall til solidaritet

Samtidig som vi i Trondheim feiret pride startet myndighetene i Tyrkia en av vår tids største offensiver mot skeive.

ILLUSTRASJON: Anders Køhl

Organisasjonen METU LGBTI+ Solidarity ble i 2021 tildelt studentenes fredspris under ISFiT. Den er blant organisasjonene som var mål for den nøye planlagte aksjonen, som nå utspiller seg i flere store byer i landet.

I løpet av få døgn har godt over 100 aktivister blitt arrestert, og 7 større organisasjoner har fått sine lokaler ransaket, dokumenter beslaglagt og nettsider tatt ned. Fredelige støttemarkeringer har blitt brutt opp på brutalt vis.

Flere av disse aktivistene har besøkt Trondheim og hatt kontakt med studenter og organisasjoner her. Frykt sprer seg og mange har nå gått under jorda, i et forsøk på å komme unna forfølgelse og represalier.

Homofobi, transfobi og skeivfobi brukes som våpen verden rundt av autoritære regimer for å stoppe de som kjemper for demokrati og grunnleggende menneskerettigheter. Denne aksjonen er en del av en autoritær dreining i Tyrkia. Dette innebærer at president Erdogan utpeker ulike minoriteter som forrædere og utyrkiske.

Erdogan-regimet sin retorikk og metoder har klare likhetstrekk med Putins Russland. Den minner også om MAGA-bevegelsen sin retorikk i USA. Fra historien vet vi at skeive og deres støttespillere ofte er de første ofrene for autoritære regimer, som etter Hitlers maktovertagelse i Tyskland i 1933.

Minoriteter har lenge blitt undertrykt i Tyrkia. For eksempel den kurdiske delen av befolkningen som lenge har vært utsatt for assimilering og forfølgelse.

Erdogan stempler fredelige bevegelser som terrorister og antityrkiske. Nå er skeive og liberale krefter under angrep. Tyrkia er fra før et av de farligste landene å drive kritisk journalistikk i.

Vi som lever i relativ frihet og trygghet har et ansvar for å stå opp mot den urett som rammer andre. Skeive i Tyrkia fortjener den samme verdigheten og friheten som oss. Internasjonalt press må mobiliseres slik at alle som er fengslet slippes fri og skeive organisasjoner kan gjenoppta sitt vitale arbeid.

Blant organisasjonene som er rammet er det flere som arbeider med personer og familier rammet av hiv og aids. Angrep mot disse utgjør en massiv helserisiko også utenfor det organiserte skeive miljøet.

Studenter har spilt og spiller en viktig rolle i å forandre og demokratisere verden. Nå er det viktig at studenter og andre hever stemmen mot den uretten som utspiller seg i Tyrkia.

Tyrkia begår uakseptable brudd på fundamentale friheter og rettigheter, og norske myndigheter har en moralsk forpliktelse til å erkjenne dette.

NTNU og andre universiteter må forsikre at studenter ved partner-universiteter nyter ytrings- og forsamlingsfrihet uten å frykte for represalier.

En kveld blant Shakespeare, graffiti og performance

Med ønske om kulturelt påfyll har kulturredaksjonen inntatt kulturnatt.

TEKST: Kulturredaksjonen
FOTO: Grigore Cazacu, Tiril Sofie Røstad
og Rikke Olsen Gunnes
ILLUSTRASJON: Johanne Fosheim Thoresen

Kulturnatt er Trondheims årlige gratisfestival for alt som kan havne under paraplyen «kultur». Som en kulturredaksjon skryter vi på oss at vi har som ansvar å dekke – eller, egentlig, at vi regjerer over – alt som finnes under denne paraplyen, og denne arrogante påstanden vil vi bevise i form av å anmelde Kulturnatt. Derfor følger nå ni anmeldelser.

Vernedraktdrukning og spraymaling

På Solsiden hadde kunstnerlyst og spraymaling tatt over gatene under årets Kulturnatt, hvor deltakerne ble invitert til å male på en oppsatt sponplatevegg. Ved veggen sto det små barn som nærmest druknet i den store, hvite vernedrakten de hadde på seg, ved siden av godt voksne som koste seg minst like mye med spraymalingen.

Det følte litt ulovlig å løfte opp en sprayboks og etterlate oss to litt sjanglete bokstaver på veggen, men det var spennende å bli invitert inn i gatekunstverdenen fra kunstnerens perspektiv. Det oste god stemning og fellesskap over hele Solsiden. Etterpå var det bare å ringe mamma og fortelle om at vi hadde bidratt med ekte gatekunst i Trondheim by.

Ikke så hemmelige hemmeligheter

«Can you keep a secret?» var spørsmålet jeg fikk da jeg stod på Trondheim torg. Forvirret og forventningsfull svarte jeg ja, og fikk en pins med grønnfarge på. Hva hemmeligheten var fikk jeg derimot aldri svar på, noe som gjorde at det var vanskelig å få tak på kunstopplevelsen.

Performance-prosjektet *The Pin* er et sosialt eksperiment der skjulte utøvere venter på å trekke publikum inn i et fellesskap ved å overrekke en pins. Det var engasjerende å lete etter andre som var i samme ærend. Samtidig ble jeg aldri klok på prosjektets budskap.

Tusj og tomrom

Ferden gikk så videre til Feministhuset. Her var det en hyggelig og avslappet atmosfære der hvem som helst kunne gå opp på scenen og fremføre sitt dikt

om de så skulle ønske. Feministhuset hadde nemlig brukt bøker fra biblioteket som egentlig skulle kastes og skapt et arrangement som promoterer gjenbruk.

Vi moret oss med å leke med ordene på sidene og gi bøkene nytt liv. Etter hvert så vi dikt vokse frem. Diktene endte opp med å handle om fedre som ikke var fedre, havresuppe og raske japanere. Vi koste oss på dette arrangementet som lot kreativiteten vår løpe løpsk og skulle gjerne vært der lenger.

Shakespeare sine våte drømmer

Royal ShakesBEER Company sin *En medtsåmmårsnattdrøm* er aldeles annerledes fra Shakespeare sitt originalstykke. Med «Hvor er Willy?»-strømper og blomsterskjørt fra Hennes og Mauritz, er det opplagt at dette er en moderne gjenfortelling. Litt homoerotikk i ny og ne, et par Trump-referanser og litt nedverdiggelsesfetisj er stykket i et nøtteskall.

De fem skuespillerne flettet publikum inn i handlingen. Folket på Saxenborg gård sang med, klappet, buet og lo. Til slutt, som alle gode 2000-talls filmer, endte stykket med en dansesekvens. Dette var noe av det beste trøndersk teater har kommet med i nyere tid.

Menneskelig KI-overtak

På Kunsthall Trondheim var det duket for noe utenom det ordinære. I utstillingen *National Theatre* av Jamie Fitzpatrick møtte vi på abstrakte skulpturer, mystisk musikk og svære lerret som tilsynelatende viste KI-generert nasjonalromantisk kunst. Men denne gangen hadde menneskerasen overtaket, siden den KI-genererte kunsten var malt om av Fitzpatrick. Et sjeldent tilfelle av et menneske som stjeler kunst fra KI.

Utstillingen uttrykker hvordan nasjonalisme vrir og vender på historien for å passe inn i et narrativ. Dette var en samfunnskritisk utstilling som egnet seg for historienorder, KI-elskere og KI-kritikere.

under dusken color

22

under dusken color

23

under dusken color

24

Brutalitet fra Haiti

Kunstutstillingen *The World, The Flesh, and The Devil* av Jelsen Lee Innocent viser oss at Haitis kolonihistorie ikke bare tilhører fortiden, men hvordan den fortsatt finnes i alt vi omgår oss med.

Idet vi går ned trappen på Kunsthallen blir vi møtt med et enormt bilde som har blitt delt opp i flere ark, som svaier i luften. Det viser to menn som oppdager at de blir filmet av en utenlandsk fotograf. De ser rett tilbake på den som filmer og jeg føler at jeg trenger meg inn i noe jeg aldri var invitert til.

Hvilken plass har vi som Norge i denne globale maktbalansen og hvor langt unna er vi egentlig fra å være en del av den selv? Dette får utstillingen deg til å reflektere over.

En naturfølelse blant kulturen

Hos Trondheim kunstmuseum (TKM) fikk man muligheten til å oppleve utstillingen ved navn *Naturfølelse* av den norske kunstneren Inger Sitter. Navnet var tydelig gjennomgående i utstillingen. De tre første rommene står i skarp kontrast til hverandre og viser til menneskers natur, den mørke siden ved naturen og til slutt det unaturlige.

Man flyter godt gjennom naturfølelsen. Det fjerde og siste rommet skiller seg derimot ut da det ikke, slik som alle de andre rommene, skaper noe kontrast til det man allerede har sett i utstillingen.

Kvinnelige forfattere

En skulle tro at en pause og pils hos Olavshallen skulle roe ned de mange inntrykkene fra kvelden. Men med Torstein Andersen på den lille scenen med en litt vel stor perm i hånden, ble avslapningen en litt vel slapp affære.

Gjennom dikt og småfortellinger, utelukkende fra kvinnelige forfattere, ble denne eldre mannen satt i et dunkelt lys, og intensjonen han kanskje strebet etter ble visket ut.

Uten et skikkelig dedikert publikum fremfører han likevel sine favoritter med sterk røst og stolthet. Det virker jo som om dette er for ham selv, for han viet ikke et eneste blikk til publikum, og utenom undertegnede var det ham selv som humret mest.

Senkveld med bålpanne og historier

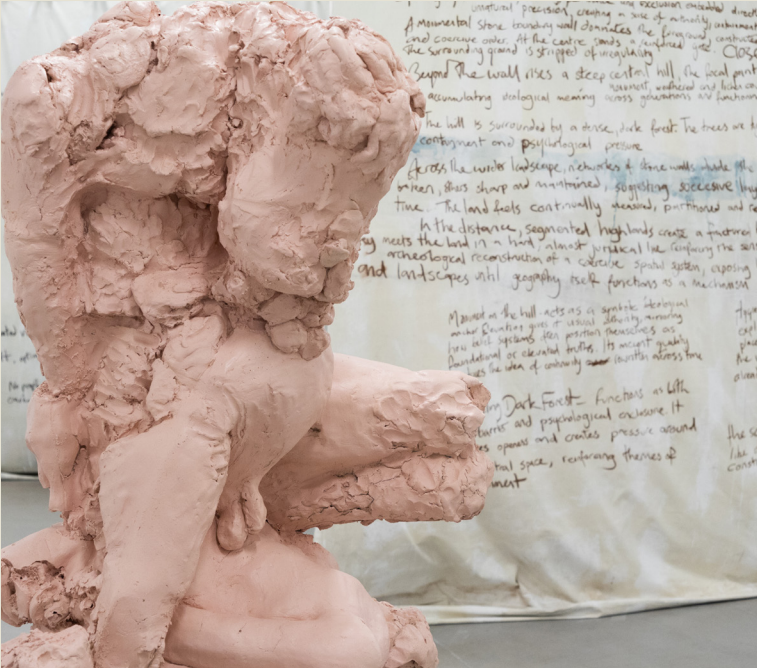
Klokken elleve på kvelden kunne man møtes rundt en bålpanne i St. Jørgensveita for å høre på fortellinger fra medlemmer i Midtnorsk fortellerforum. De åpnet med en sang om et sagn, før vi trakk oss ned i en kjeller resten av kvelden.

Fortelleren levde seg svært godt inn i historiene som handlet om blant annet drauger og dauinger, til tider var det

kanskje litt vel mye innlevelse da det kom litt latter fra publikum, som dessverre rev oss ut av stemningen. Til tross for dette var det et så koselig arrangement at vi fikk lyst å ta med kakao og vedkubber på tur for å gjenskape stemningen selv.

Etter å ha vært på flere arrangementer enn det vi har plass til å skrive om, er vi usikre på hva vi egentlig synes om årets Kulturnatt som helhet.

Likevel ville vi ha mer. Derfor ble lengselen etter bortvalgte arrangementer større enn opplevelsen i seg selv. Kritikerne tar selvkritikk, og kommer tilbake med mer meningsfylte prioriteringer neste år.

TEATERANMELDELSE:

HVORFOR SKRELLE LØKEN NÅR MAN HELLER KAN BLOTTE DEN?

TEKST: Eivind Karlsen Eines og Magnus Toralf Sandnes Remme
ILLUSTRASJON: Kaia Hågensli

Eksperimentelle oppsetninger hører til sjeldenhetene hos Trøndelag teater. *Peer Gynt* gjør det tydelig hvorfor.

TØRRPULING: Barnslige og unødvendige sexscener på skøyteisen var ikke forventet fra *Peer Gynt*. Foto: Andreas Schlager

BORTKASTET POTENSIAL: Skipsforliset kunne ha forbedret stykket betraktelig, men forsvant i dårlig humor. Foto: Andreas Schlager.

Høstens første storsatsing hos Trøndelag teater tar for seg Mina Salehpours tolkning av Ibsens *Peer Gynt*. Den tysk-iranske regissøren har med seg flere av sine nærmeste samarbeidspartnere og forsøker å la Trøndelag teater og dets publikum forlate teaterets vanlige komfortsoner.

De fleste er godt kjent med *Peer Gynt* fra før av. Han er egoistisk, forvirret og en løgnhals. Men når denne Peers lag skal skrelles, fremstilles dette med helt andre virkemidler enn vanlig.

Det absolutt viktigste å nevne er at i nærmest hele første akt danser *Peer* rundt på skøyter på kunstig is. Ellers er han ganske gjenkjennelig i karakter. Han håner sin mor, til hennes store fortvilelse. Han lar etiske grenser forvitte og tvinner bygdas bruder rundt fingeren. Det som derimot ikke ligner den typiske *Peer* er hans barnslighet i form av eksplisitt pikk og pupp.

LAG FOR LAG: Når løken fysisk blir skrelt, kan stykket minne om noe gjenkjennelig. Foto: Andreas Schlager

Rumensk Eurovision-bidrag

Kostymene er kraftig modernisert. *Peer* skøyter rundt i en hvit langermet genser, rosa T-skjorte, booty-shorts og fotballstrømper. Mor Åse er kledd et rosa skjørt, solbriller og en brun pelsjakke. Annet enn at det gjør hele stykket mer useriøst, bidrar bekledningen til lite.

Musikken er manglende, men lydene som akkompagnerer stykket er preget av gjennomgående høy bass og uforståelighet. Utenom scenen med house-musikk, hvor *Peer* danser noen trinn som kunne ha vært lånt fra *Fortnite*.

Scenografien minner om et rumensk Eurovision-bidrag fra 2006. Og uansett hvor glad undertegnede er i Romanias Eurovision-bidrag, er dette dessverre ikke et kompliment. Skøyteis og bare backstage-vegger skaper et uttrykk som hører amatørteateret til.

Lite hjelp fra regissør

Forestillingen blir tvunget til å lene seg på skuespillerne. Heldigvis takler de dette godt. Selv med flere minutter lange monologer og kun fem skuespillere som spiller totalt atten roller, med skøyter på bena, klarer de likevel å takle regissørens avanserte visjon.

Skøytene prøver desperat å speile *Peers* fantasi og å virkeliggjøre og personifisere hver og en av hjernebølgene hans. Først når Mor Åse får på seg skøytene kan en tiltenke deres funksjon som et fortellerteknisk grep. De som bærer skøytene lar tankene løpe løpsk og det blir tydelig at det som skjer på scenen ikke er ekte.

Hvem *Peer* er står fortsatt sentralt. Løken skrelles scene for scene. Noen ganger er det neste laget en godhjertet *Peer*, men som oftest er det den tvilsomme typen vi kjenner. Etter et humoristisk innslag av skøytesex, viser

Peer tydelig tilknytningsangst. Når han treffer Solveig for første gang, er *Peer* fæl. Løken skrelles, og andre scene med Solveig viser en mann som søker støtte og et stabilt liv.

Første akt avsluttes på godt vis, og gjennom pausen er man spent på hva som følger. Det håpet forsvinner fort, med mindre man liker rare publikumsinteraksjoner, uforståelige scener og middelmådige overganger.

Et sårt tiltrengt høydepunkt

Det tar seg opp. Scenen om skipsforliset skiller seg særlig ut som et mulig høydepunkt. Her skrelles faktisk en løk, men potensialet for en kraftig scene forsvinner i svak og enkel humor. *Peer* sitter igjen med løk i øynene, og publikum sitter igjen med skuffelse.

Stykket ender med en fortvilet *Peer* som søker anerkjennelse for sin gode karakter. Kjernen av løken blottlegges, og viser bare mer løk. De som oppsøker forestillingen for å få en bedre forståelse av hva det vil si å være seg selv, forlater salen med lite å gå på.

Alt i alt er stykket skuffende. Den beskjedne bruken av musikk, rekvisitter og kulisser gir inntrykket av at Trøndelag teater driver med budsjettkutt. Skuespillerne bærer stykket, men det er vanskelig å forvandle et middelmådig oppsett til et bra skuespill.

SCENOGRAFI: Skøyteis, hagestoler og lysoppsett var ikke nok til å fylle scenen tilstrekkelig. Foto: Andreas Schlager

Gjennom veggen og bakover i tid

Mens musikkverden raser fremover og jager etter det nyeste, ser August Selnes bakover og blåser liv i en tradisjon som står i fare for å bli glemt.

TEKST: Simen Lerstad | FOTO: Abigail Ntomba

I et samfunn der låtene blir kortere, produksjonen større og kampen om oppmerksomheten hardere, kan den langsomme og teksttunge visesangen fremstå som et format fra en annen tid. Likevel finnes det artister som August Selnes, som velger å se seg tilbake.

– Man snubler ikke akkurat over visemusikken. Det er heller låter man har vokst opp med og som har vært med på å forme en. Det er ikke en beslutning man tar over natten.

Slik svarer den 27 år gamle bergenser på spørsmålet om hvordan man ender opp som visesanger i 2026. Det var aldri et spesifikt øyeblikk der han skjønte at sangskrivning var noe han kunne gjøre utenfor gutterommet.

– Visemusikken har alltid vært der. Jeg skrev tekster for meg selv, tekster jeg aldri trodde noen andre kom til å høre. De ble litt mer private, uten noe filter.

Selnes mener selv at låtene får en egen kvalitet og verdi som de kanskje ikke får hvis de er skrevet for noen andre enn en selv.

Gjennom veggen

Gjennom Veggen markerer starten på Selnes sin albumkarriere, men låtene representerer ikke nødvendigvis artisten akkurat nå. Debuten er snarere resultatet av en skriveprosess som har strukket seg over flere år.

– *Gjennom Veggen* er kanskje ikke akkurat et øyeblikksbilde, men heller flere sanger som jeg har sittet på en stund.

Det passer på mange måter med hvordan Selnes beskriver selve låtskrivningen. Der den tradisjonsrike vise-makeren gjerne forbindes med den mystiske ordsmeden, virker han lite opptatt av å tvinge frem tekstene. Ideene får heller komme når de kommer.

– Jeg vet ikke helt om det er noe jeg ikke klarer å skrive om. Tekstene

kommer til meg. Det er mer intuisjon enn et forsøk på å faktisk skrive.

Dermed fremstår heller ikke *Gjennom Veggen* som et album bygget rundt én bestemt idé. Sangene er samlet over tid, med ulike utgangspunkt og historier, og bindes sammen av Selnes sin særegne fortellerstemme.

Å være ung, men likevel høres gammel ut

Som visesanger er det enkelte sammenligninger det er vanskelig å komme unna. I omtalen av August Selnes dukker særlig én mann stadig opp: Bob Dylan. Selnes er imidlertid ikke sikker på om sammenligningen er det komplimentet det kan høres ut som.

– Folk har jo assosiasjoner og hører kanskje det de allerede er kjent med. Noen hører Dylan, andre Peter Seeger. Det fører også med seg noen forventninger til musikken, og det er ikke alltid en god ting.

Om assosiasjonene og referansene kommer til å forsvinne utover i karrieren

er vanskelig å si. Svaret blåser kanskje i vinden.

At Selnes henter så mye av inspirasjonen sin fra fortiden, er heller ingen tilfeldighet. Mens mange unge artister naturlig nok orienterer seg mot det som skjer her og nå, er blikket hans oftere rettet mot dem som kom før ham.

– For å være helt ærlig så hører jeg ikke veldig mye på moderne musikk. Det er kanskje derfor litt vanskelig å si nøyaktig hva jeg savner. Noe av det viktigste for meg er heller å bevare den norske sangtradisjonen.

Men å bevare er ikke kun å konservere. For Selnes handler det ikke om å gjenskape visesangen slik den en gang var, men om å finne ut hvordan tradisjonen kan leve videre på nye premisser.

– Det handler ikke bare om å gjenskape det gamle.

Det er kanskje her Selnes sitt prosjekt blir mest interessant. For dersom vise-tradisjonen skal være noe mer enn et minne om Prøysen, Nilsen og andre

gamle helter, må den også kunne forandre seg.

Selnes vender seg bakover for å hente materiale, men må samtidig finne sin egen plass i arverekken. Spørsmålet blir dermed ikke bare hvordan man bevarer en tradisjon, men hvor mye man kan forandre den før den blir til noe annet.

Ting går sakte til det går fort

Det er ikke bare sammenligningene med gamle helter Selnes må venne seg til. Det siste året har det også begynt å bli stadig flere som faktisk lytter. Selv er han ikke helt med på tanken om at ting plutselig har gått så fort.

– Ting går sakte til det går fort. Eller, det går kanskje ikke så fort heller. Det siste året har jeg fått litt momentum.

Med mer oppmerksomhet følger også flere meninger. *Gjennom Veggen* har blitt møtt med lovord, men Selnes

virker foreløpig lite interessert i å la anmelderne definere verken oppturer eller nedturer.

– Jeg legger ikke så mye i anmeldelser, men det er hyggelig at folk tar det seriøst.

Det kan høres ut som en ganske avslappet innstilling for en artist som står ved begynnelsen av karrieren. Spør man Selnes hva han faktisk frykter, handler det mindre om dårlige anmeldelser eller manglende gjennombrudd. Det verste som kan skje, er at musikken slutter å bevege på seg.

– Et mislykket liv som musiker ville vært et liv hvor jeg sitter fast på samme sted kunstnerisk. En karriere der jeg føler at jeg ikke lenger vokser og utvikler meg selv parallelt med musikken.

Suksess blir dermed heller ikke et spørsmål om hvor Selnes befinner seg om ti år. Viktigere er det at han ikke befinner seg på samme sted som i dag.

VIETRADISJONEN: August Selnes blåser liv i en døende musikk sjanger.

– Jeg vil hele tiden være i forandring og utvikling. Jeg søker ikke perfektjon, men utvikling og nye idéer.

Selnes ønsker å bevare en sang-tradisjon fra fortiden, men har liten interesse av selv å bli stående fast i den.

Kanskje er det nettopp i spennet mellom de to at veien videre ligger: å ta med seg det gamle, uten å ende opp med å gjenta det.

Å følge visetradisjonen er som å lære seg historie

Visesangen er imidlertid mer enn gitar, munns spill og en forkjærlighet for det akustiske. Fra Woody Guthrie og Pete Seeger til den norske visebølgen har sjangeren vært tett forbundet med samfunns kommentarer og politiske budskap.

Når Selnes plasserer seg i den samme tradisjonen, skulle man kanskje tro at det følger et visst ansvar med på kjøpet. Det vil han selv ha seg frabedt.

– Politisk ansvar overlater jeg til politikerne. Jeg prøver bare å si det jeg har på hjertet.

For selv om samfunnsblikket er til stede i flere av sangene hans, er ikke målet å fortelle lytteren hva vedkom-mende skal mene. Selnes er mer interes-sert i hva som skjer etter at sangen har forlatt ham.

– Jeg tror det sier mer om lytteren enn om artisten. Jeg prøver ikke å peile folk inn i min tankeretning. Man bruker heller sanger til å forstå seg selv.

Dermed blir også forholdet hans til de gamle visene noe annet enn ren musikalsk nostalgi. Sangene bærer med seg spor av menneskene og samfunnet som skapte dem. Å gå tilbake til vise-tradisjonen blir derfor ikke bare en måte å finne musikalske forbilder på, men også en inngang til fortiden.

– Å følge visetradisjonen er som å lære seg historie.

Kanskje er det derfor Selnes stadig vender tilbake dit, fordi den gir ham noe å bygge videre på. Skal visetradisjonen overleve, må den tross alt fortsette å fortelle nye historier.

– Jeg frykter at visetradisjonen er i ferd med å gå i glemmeboka. Jeg ønsker kun å opprettholde den. **UD**

STEMNINGSFULLT: Visesangeren glir rett inn på Antikvariatet.

Fem album som beskriver meg

Elias Akselsen – Hjemlandsklokker

Du finner ikke mer ekte vare enn Elias Akselsen. Som tater er han oppvokst med å bli forfulgt av myndighetene og han har fått oppleve norgeshistoriens mørkeste og best skjulte bakside på nært hold. Det kan du høre på stemmen hans.

Alf Prøysen – Du ska få en dag i måra

Alf Prøysen var en uttømmelig kilde når det kom til visediktning. For å lære seg låtskriverkunsten som norsk visesanger så tror jeg man finner de fleste svarene i diskografien til Prøysen.

Kurt Foss & Reidar Bøe – Synger viser av Jakob Sande

Klokkeklare stemmer og tekster av Jakob Sande gjør dette til et album man kan høre på igjen og igjen og stadig oppdage nye vendinger og vinkler.

Rev. Gary Davis – Harlem Street Singer

Gitarister får ofte anerkjennelse når de får enkle ting til å høres vanskelige ut. Rev. Gary Davis fikk det nærmest umulige til å høres lettvtint ut.

Sun Ra & His Arkestra – Purple Night

Dette virker kanskje som et litt fjernt valg av album i forhold til de fire andre, men spørsmålet var vel hvilke fem album som beskriver meg best? Om albumet beskriver min identitet direkte, vet jeg ikke, men jeg tror det beskriver mitt forhold til musikk.

Dusken kultiverer:

Kjerringråd som faktisk funker

Har du blitt syk? Lyst til å bli frisk?
Her er tre kjerringråd vi anbefaler.

TEKST: Selma Celeste Lunde og Meron Daniel | ILLUSTRASJON: Hanna Jeanette Bjørkhaug

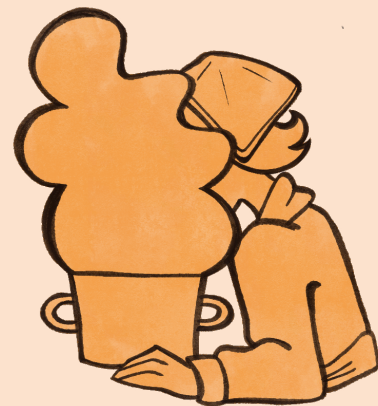
Noe å gjøre: Dampinhalasjon (ikke vape)

I motsetning til dampen som gir deg lungekreft, vil inhalasjon av varmt vann berolige luftveiene dine når nesen er tett og du desperat prøver å puste gjennom den.

Kok vann i en kjele og la det kjøle seg ned i noen minutter. Det skal føles behagelig og ikke brennende varmt. Bøy deg forsiktig over kjelen og legg et håndkle over hodet for å samle dampen. Om ikke lenge vil de tette luftveiene dine kjennes mer åpne allerede.

Men vær forsiktig: Dette er faktisk det rådet på listen vi ville vært mest varsom med. Varmt vann kan gi alvorlige brannskader dersom du søler eller kommer for nærme. Dropp derfor hele greien hvis du er usikker. Vi vil helst at du blir frisk, ikke at du må på legevakten.

Selv om disse kjerringrådene kan bidra med å lindre symptomene, så må du dessverre bare la naturen gå sin gang. Da er hvile det beste du kan gjøre. Vi kjenner alle følelsen av å bli forkjølet akkurat når man absolutt ikke har tid til å være syk, men stress kan faktisk gjøre sykdommen verre i noen tilfeller.

Noe å spise: Suppe

Når man er syk er det digg med god mat, men som regel orker man ikke å lage den selv. Derfor anbefaler vi å lage en stor mengde av favorittsuppen din mens du er frisk og fryse ned noe av den, så du har nok til den dagen du blir syk. Om du er frisk, løp på kjøkkenet og gjør det nå. Du vil ikke angre! Tre anbefalinger fra oss: tomatsuppe, kyllingsuppe og thaisuppe.

Men om skaden allerede er gjort og du er blitt syk, så er det forståelig at du ikke orker å lage suppe. Da kan du heller ta deg turen til din nærmeste butikk, eller bry en venn eller romkamerat og få dem til å gjøre det for deg. Der finner du ferdiglagd suppe til under femtilappen.

Varm suppe føles som en varm klem når du sitter alene på hybelen dausjuk og ser ut på det triste trondheimsværet. Derfor er dette kanskje vårt sterkeste råd, både for forkjølelsen og sjelen nå som vi går imot kaldere tider (og etter hvert vinterdepresjonen).

Noe å drikke: Ingefærte med honning, sitron og spisskummen

Denne har du nok hørt om før; det er en klassiker som aldri slår feil. Det er en grunn til at moren din ber deg om å drikke te med honning når du er syk. Varm drikke og honning kan føles lindrende for halsen, og sitron og spisskummen gir deg den ekstra lille piffen for å komme i gang med dagen.

Te er uansett noe vi alltid anbefaler når du er syk, særlig for dere som synes vann kan bli litt kjedelig.

Det viktigste er nok egentlig bare å få i seg nok væske. Så finn frem den største koppen du har og drikk opp!

Så ro deg ned, sett på en film du allerede har sett fem ganger. Finn frem dynen. Skru av varslinger, og sov.

Noen ganger er den beste medisinen faktisk å gjøre absolutt ingenting. Masse god bedring!

ADÉLA – *PRIMA*

Albumomslag: Capitol Records

ADÉLA lever livet uten begrensinger, og det vises i musikken hennes.

TEKST: Wendy Wingwei Leung
ILLUSTRASJON: Johanne Fosheim Thoresen

ADÉLA (Adéla Jergová) er en 22 år gammel slovakisk musiker, låtskriver og danser. Hun fikk sin berømmelse fra den amerikanske talentkonkurransen *The Debut: Dream Academy*, den samme konkurransen som skapte gruppen KATSEYE. ADÉLA tapte talentkonkurransen, men hun vant i livet.

Som soloartist har hun full kreativ frihet over hva slags lydbilde hun skal ha, og kan derfor gi litt faen. Hennes debutalbum *PRIMA* er litt av et verk. Hun åpner sterkt med låten «KGB». En låt som er tydelig preget av at hun kommer fra et land i den tidligere øst-blokken.

ADÉLA var den første slovakiske artisten som kom på Billboard sin «Hot 100»-liste. I låten tuller hun med at hun er en «KG bitch», fordi hun jobber like hardt som en spion fra KGB. Instrumentalen er leken og skikkelig fengende.

Generelt bærer albumet preg av trashy pop. ADÉLA er ikke opptatt av å ha et rent estetisk lydbilde, hun tør å leke med musikken sin. Men det stopper henne ikke fra å vise frem talentet sitt. Låten «Red Bottoms» er veldig emosjonell. Med en delikat og ren vokal sammenligner hun seg selv med de ikoniske røde sålene på skoene til Christian Louboutin. Skoene er berømte for å representere luksus, men de røde sålene blir veldig fort slitt.

ADÉLA anerkjenner at hun fortsatt er et menneske i en hard musikkbransje, og at man brenner fort ut om man presser seg selv for hardt. Ingen vil ha en utslitt popstjerne, akkurat som at ingen vil ha slitte sko.

Blir man lei av det emosjonelle, kan man hoppe til «Starving Artist». Låten skyver helt vekk den rolige tonen av «Red Bottoms». Her blandes elektronika med pop og drysses med et hint av hippop plassert på en solid base. Selve teksten er flørtende og sensuell, noe ADÉLA sin stemme passer perfekt til.

En anmeldelse av *PRIMA* er ikke komplett uten å snakke om avslutningen, nemlig «Ain't In LA». Låten ble heldigvis sluppet som en singel i forkant, så vi har fått mer tid med den.

«**Ain't In LA**» er en låt som virkelig setter musikkindustrien i perspektiv. Alt blir ofte sentrert i USA og LA, da alle skal flytte dit for å starte karrieren sin og bli berømt. Men ADÉLA er ikke fra LA. Hun synger om at alle, uansett hvor de kommer fra, kan få drømmene oppfylt.

Linjen «It's all a lie, the baddest bitches ain't in LA» gir deg fantastisk vokal og gir selvsikkerheten et supert løft. Så hvorfor ikke gjøre som ADÉLA og ta en sjanse selv om du ikke kommer fra et tradisjonelt stjernespekket sted som LA?

Denzel Curry, Kenny Beats – *ii*

I august slapp Denzel Curry og produsent Kenny Beats albumet *ii*. Sammen har de laget Curry sitt beste album hittil.

TEKST: Erlend Omland

Albumomslag: PH Recordings, LLC, Under exclusive license to Loma Vista Recordings

Fansen elsker albumet, og det med god grunn. Prosjektet er et friskt pust i dagens musikklandskap og ligner ikke på noe annet Curry har skapt tidligere. Hans gamle lydbilde, som preges av aggressiv rapp med et enormt energiutløp, har blitt til en eklektisk sammen-setning av mange ulike sjangere.

Alt klaffer på *ii*. Fra Kenny Beats sin klartenkte sampling til Currys lekne tekst. Curry er ikke karrig i bruken av litterære virkemidler i teksten. Han krydrer låtene med metaforer, symbolisme, imponerende rim og flust med andre språklige virkemidler.

Det er vanskelig å velge ut bare noen teksteksempler fra låtene på *ii*. Man kunne oppriktig bare skrevet ut hele teksten til alle sangene. Men «GONE FISHING» skiller seg ut.

I låten gjør Curry det tydelig at han har fingerspissfølelse for rapptekster. Curry sier det greit selv: «My verse is like a heavy hand on bald heads, it's hard not to slap it».

Curry fremstår nesten som stormannsgal til tider. Verselinjen «Bitch, I'm the zeitgeist, since I was like, mm, what, sixteen?» får deg til å lure på om han har bakkekontakt i det hele tatt.

Men Curry har bakkekontakt, og det kommer tydelig frem i noen av de andre låtene på albumet. I høydepunktet «DIFFERENCE» er han besatt av sin egen suksess og bevisst på det privilegiet han har fått: «This the American dream that I'm livin'. With opportunities takin' instead of Indian givin'. Hold up, wait a whole cotton-pickin' minute». Han er kritisk til samfunnet som han har oppnådd suksess i.

***ii* er aldri kjedelig.** Låtene har groove som gjør det umulig å ikke føle rytmen i kroppen. Musikalsk kan man kjenne på en tydelig påvirkning fra musikk-guder som Dilla og Madlib. Låtene preges av elementer fra såkalt «boom bap», samtidig som sampling får en helt sentral rolle.

Albumet er også inspirert av musikk-geniet MF DOOM. Det er veldig kult hvordan Curry vever sammen sin egen musikkstil med DOOM sin stil, særskilt ordspill, sampling og så klart skurke-tematikken.

Det beste resultatet av denne sjanger-blanding er «EVIL GRIN». Med JPEGMafia sin brennende energi får låten deg til å føle deg som en superskurk på toppen av et fjell av penger.

***ii* er en blanding** av mange ulike elementer. Det gjør at albumet blir litt som karri: mange forskjellige elementer som hver for seg er gode, men som til sammen blir skikkelig godt.

Curry har vært i musikkbildet lenge, helt siden han slapp mixtappen «King Remembered Underground Tape 1991–1995» i 2011. Allerede da visste Curry selv at han var et rappgeni.

Med utgivelsen av *ii* blir det tydelig for alle andre at han er et geni. *ii* er tjuefire minutter med musikalsk trylleri. Etter disse minuttene tenker man bare: Curry har virkelig «kokt» med *ii*.

Huremic – *No Dancing Allowed*

Et koreansk svart hull med alt fra EDM til post-rock.

TEKST: Frode Årsheim Rutgersen
ILLUSTRASJON: Pernille Leine Nilsen

Albumomslag: Huremic, under license to POCLANOS

Bak Huremic står den anonyme sørkoreanske artisten Parannoul. I fjor slapp han to skiver under samme alias: *Seeking Darkness* og *3. How I See Nothing but You*, sistnevnte sammen med Mydreamfever. Begge er sammenhengende post-rock-verk med lange oppbygginger og voldsom framdrift. Post-rock-elementa finnes også på *No Dancing Allowed*, men ligger sjeldnere fremst i lydbildet.

Navnet *No Dancing Allowed* kommer fra en hendelse på et spillested i Busan i Sør-Korea. Lokalet måtte holde stengt i to måneder etter at publikum dansa under en konsert. Dansinga var i strid med en eldre sørkoreansk bestemmelse som forbyr dette på steder registrert som «vanlige restauranter».

Skiva *No Dancing Allowed* ble spilt inn live 30. august på Patchroom Festival i Seoul. Foreløpig finnes det bare på Bandcamp, der man sjøl velger hvor mye man betaler for nedlastinga.

Å peke ut én sjanger for skiva er umulig. På Bandcamp beskriver Huremic sjøl musikken som ei blanding av tradisjonelle koreanske instrument, jangdan, samples og pon-chak-disko.

Resultatet trekker mot post-rock og dekonstruert klubbmusikk. Skiva oppfører seg som et svart hull: Den trekker sjangrene inn mot samme sentrum til de forvreges og mister sin opprinnelige form.

Åpningssporet «Electro Pungnyu I» er nesten fjorten minutt langt og begynner atmosfærisk med kafé-lignende romlyder som ligger under lange, urovekkende toner. Etter hvert brytes vokalen opp, mens tonene samler seg i melodiske linjer og en regelmessig puls. Halvveis bygges sporet opp på nytt, før det forløyses i et forvrengt dropp som varer gjennom de siste tre minutta.

Det flyter sømlaust inn i «Streetless March», det korteste sporet på nesten elleve minutt. De første minutta ligger nærmest Huremics tidligere uttrykk, med tydelige post-rock-elementer under de elektroniske klangene. Omtrent tre minutt inn begynner beaten å marsjere. Voldsomme stortrommer får etter hvert følge av ei lys syntlinje som skjærer gjennom det stadig tettere lydbildet. Sporet bygger seg opp mot et uunngåelig crescendo av støy og samples før det kollapser.

I «Instinct» møter du det mest umiddelbart dansbare partiet på skiva. Med en leken beat, ustyrlige trommevirvler og en tidvis robotaktig vokal får du lyst til å bryte loven som ga opphav til skiva. Omtrent halvveis overtar lange vokallinjer og enkle pianoakkorder som åpner et luftigere mellomparti. Så braker alt laus i et hurlumhei av perkussive anslag, tonesprang og instrumentklanger jeg aldri har hørt maken til.

Alt i alt er *No Dancing Allowed* en intens og uforutsigbar lytteopplevelse. Til tider blir uttrykket så eksentrisk at det er vanskelig å få grep om heilheta, men øyeblikka der musikken går fullstendig i oppløysing er også blant skivas mest minneverdige.

Huremic løfter fram én lokal hendelse som en del av en større konflikt om hvem som får regulere menneskers kroppslige uttrykk. *No Dancing Allowed* er både en protest mot danseforbudet og ei oppfordring til å danse likevel. Når dans forbyr, svarer Huremic med ei skive som insisterer på å bevege seg.

Kulturkalender

I redsel for en tidlig vinterdepresjon er det mange muligheter for redning i et av Trondheims varme arrangementlokaler.

Pilotvisning: Cassa Rossa

Når? 24. september, klokken 19:00

Hvor? Storsalen, Samfundet

Som verdens åttende største utested er det vel på tide med litt oppmerksomhet i media? Derfor har Sondre H. Johansen og Mathias Mikalsen tatt på seg ansvaret for å lage en tv-serie som tar plass i vårt kjære røde hus. Denne torsdagen vil Trondheims studenter få muligheten til å oppleve pilotepisoden på storskjerm, samt å møte skaperne.

Konsert: Tøyen Holding

Når? 26. september, klokken 22:00

Hvor? Storsalen, Samfundet

Nok en gang skal rapduoen Tøyen Holding fylle Studentersamfundet i Trondhjem i kjent stil. I en to timers periode vil storsalen overtas av nittitallsrapp og sterke tekster bestående av både humor og politiske undertoner. Selv om Karpe har annonsert sin avgang, kan norsk rap flyte videre i form av Tøyen Holdings album med samme navn og resten av rappnorge følger nøye med.

Karaoke

Når? Hver fredag og lørdag, klokken 23:00

Hvor? Vollan, Samfundet

Kollektivet kan endelig slippe en opptatt dusj og opptatte ørekanaler dette semesteret. Samfundets nyeste lokale blir nemlig om til amatørartistens mekka hver fredag fra klokken 23:00 til stengetid. Hvis du mener at Sing Sing er i det dyreste laget, vil dette kunne lette på både den tomme lommeboken og den tomme helgen.

Fotball: Rosenborg mot Aalesund i Toppserien

Når? 26. september, klokken 17:00

Hvor? Lerkendal Stadion

Det er duket for toppkamp i Toppserien når Lerkendal og Rosenborgs kvinnelag tar imot Aalesund. Gjennom Europa-spill og medaljekjemping har Rosenborgs kvinnelag jevnt over utklasset herrerne i resultater. Så hvis du som trøndersk mann tenker «Kvinnefotball? Pytt. Det orker ikke jeg å se på», så må du kanskje tenke deg om igjen. Det er her du kan finne RBKs kvalitetsfotball.

Trondheim tech festival

Når? 29. september – 1. oktober

Hvor? Midtbyen

Gjennom en rekke arrangementer i Midtbyen skal Trondheim transformeres til en yrende og fremtidsrettet arena for teknologi. Med foredrag og interaktive opplevelser vil en kunne få innsikt i dagens nyeste teknologi. Det vil til og med være mulighet til å dra på eksklusive middager og fester. Perfekt for deg som ikke får fylt innovasjonskvoten din under realfagsbyggets mange arrangementer.

Film: Voldtekt (1971)

Når? 30. september, klokken 20:00

Hvor? Cinemateket

Filmen *Voldtekt* kan defineres som et norsk svar på den europeiske nybølgen. En av Norges fremste kvinnelige regissører, Anja Breien, kom med sin første spillefilm i 1971. Og selv om hun hatet tittelen *Voldtekt*, og heller ville kalle den «Tilfellet Anders», ble hun nedstemt av filmens produsenter. Med en blytung tematikk, som den mislikte tittelen tilsier, er dette en viktig del av Norges filmhistorie.

Emma Holten om økonomiens språk og verdien av omsorg

Når? 30. september, klokken 19:00

Hvor? Bryggescenen, Trondheim folkebibliotek

Som forfatter, feminist og aktivist har danske Emma Holten virkelig solgt seg inn med boka *Underskudd* (2024). Denne kvelden kommer hun til Litteraturhuset for å holde foredrag om nettopp dette. Hva er verdien av omsorg, og hvem betaler prisen, spør hun seg. Hun har allerede kapret verden med foredrag rundt i Europa og USA og kommer nå endelig til selveste Trondheim.

Revy: GRT-revyen 2026: Spiller det no' rolle?

Når? 1. – 3. oktober

Hvor? Verkstedhallen

Gløshaugen revy- og teaterlag har tatt på seg ansvaret for å løse det revyløse høstsemesteret. Uten en linjeforening i ryggen er GRT hele Gløshaugens utløp for kunstneriske behov. Hva denne revyens tema er eller betyr, må man nesten finne ut selv. GRT lover i hvert fall musikk, humor og en god dose kaos.

Konsert: brenn.

Når? 2. oktober, klokken 21:00

Hvor? Havet scene

Etter at deres nyeste album slippes vil brenn. sette ut på nok en norgesturné. Naturligvis vil det norske kjærlighetsbarnet til rock og pop komme til Trondheim, og denne gangen på Havet (konsertscenen, altså). Bandet kan skilte med én Spellemannpris og flere nominasjoner, så det er en selvfølge at deres nyeste album vil bli en snakki.

Det nyeste fra
Radio Revolt

Live på radiorevolt.no
eller
som podkast på Spotify

HJEM

Musikk

Underholdning

Kultur

Morgen

Direktiver fra Kontrollorganet

«#16 - Begravelse»

Død og fordervelse er på agendaen om dagen, så da er det kanskje på tide å prate om begravelser. I denne episoden får Henrik og Sigurd besøk av to rare karakterer og lærer mye nytt. Hvorfor oppsøker menneskene sorg, hvordan går det med begravelsesbransjen? Hva betyr det å ha sarkofaglig breddekunnskap og kan man ta sarkofagbrev på steinerskolen? Dette og mer får du svar på i denne episoden av Direktiver fra Kontrollorganet!

Rådløs

«#166 - Casa Knulli og søskenligg»

Nok en gang er de kloke hodene i rådløs samlet for å gi råd til Trondheims studenter! Har du noen gang lurt på om du trenger tillatelse før du ligger med søsteren til en kompis? Eller om du bør ta opp igjen kontakten med exen for å gratulere dem med dagen? Sjekk ut denne episoden av rådløs for å finne løsningen! I tillegg diskuterer Bine, Leo, Matilda og Nils hvordan man håndterer kjedelig mennesker, og Nils inviterer deg med hjem til Casa Knulli. God lytting!

Nesten Helg

«Ingen har hørt om Nesten Helg»

Har du hørt om nesten helg? Nei? Det har ikke resten av Trondheim heller. Etter en tokt gjennom Trondheims gater, viser det seg at vi er i stort behov for en ny strategi for å nå ut til alle med byens beste og eneste helgeprogram. I denne episoden legges slagplanen for å ta programmet til nye høyder! Og ikke minst henter Malin, Lars Joakim og Mathias inn en reddende engel, Kristian, for å hjelpe oss på veien! Sjekk det ut!

Nerdeprat

«Player 1 aura #316»

Hvem i studio utstråler player 1 aura? Er du den som alltid skal ha den gode kontrolleren og være spiller én i Mario Kart, Minecraft og Portal 2? Anna Hagebakken, Herman Salerud og Victor Wold utforsker hverandres forhold til co-op spill og det blir så klart artige sidespor og spillnytt! Hør for å bli oppdatert på nye utgivelser og få kanskje en idé til hva og hvem du kan spille et co-op spill sammen med! Det er en strålende måte å komme nærmere hverandre på! Go' Lytt!

Blyforgiftning

«Pride-forgiftning»

Det har nettopp vært pride i byen og Radio Revolt sitt metallprogram har tatt på seg ansvaret for å vise deg hvor tung pride-musikk kan være. Emanuel, Andrea og Daniel tar deg gjennom noe av den rike historien til skeiv kultur i den alternative metalscenen. Vi spiller av musikk både fra vårt kjære Norge og det store utland. Du blir nok overrasket over historien til noen av disse låtene. God fornøyelse!

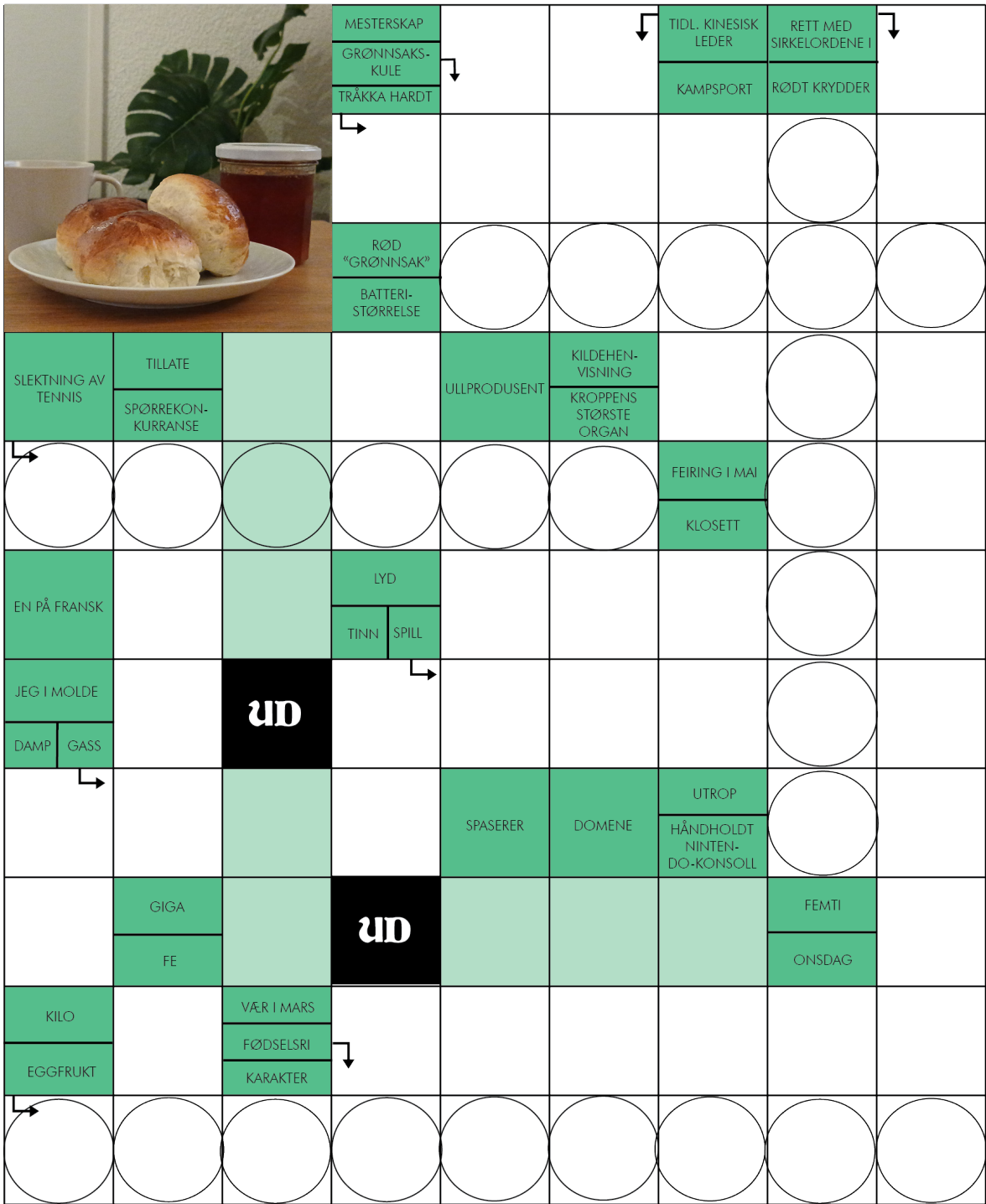
Punsj

«Memphis rap»

I ukens temasending hos Punsj, Radio Revolt sitt sjangerløse musikkprogram har vi med oss Memphis rap-ekspert August fra FEBER. I denne sendingen går vi i dybden på hvordan Memphis rap er laget, hvorfor det er interessant og hvor GANGSTA det er. Hvis du er interessert i å høre på forskjellig musikkssjangre fra forskjellige land er Punsj riktig program for deg. På Punsj spiller vi alt fra Brasiliansk Funk til Nord Indisk folkemusikk.

KRYSSORD

TEKST og FOTO: Ingve Aleksander Hetland

Forrige utgaves løsningsord var «Dataasnok på ferde».

Send inn løsningsforslaget til avisredaktor@studentmediene.no innen 06.10.2026 og vær med i trekningen av en flott premie!

DØD- OG FORDERVELSESKVISS

KVISSMESTER: Hans Einar Tuhus Fuglum

1. Hvordan døde Judas?
2. Av de syv dødssyndene, hvilken sies å være den dødeligste?
3. I hvilket tiår utførte Frankrike sin siste henrettelse med giljotin?
4. Kong Olav V døde av slag i 1991. Hvilken krig så han tv-dekning av før han døde?
5. Hva er den dødeligste sykdommen i menneskets historie?
6. Hva kalles undersøkelsen av mennesker som utføres etter at døden har inntruffet?
7. Hva måler kriminaletterforskere for å estimere dødstidspunkt?
8. Hvor mange nordmenn døde i 2025? (margin: 5000)
9. Hvor mange av USAs 45 presidenter har dødd i embetet?
10. Hvilken sykdom ble personifisert som Pesta i Norge?
11. Hva er vanligvis dødsårsaken ved korsfestelse?
12. Fra hvilken by sies det at Koronaviruset spredde seg fra?
13. Hva var den siste landeplagen Gud la over egypterne i det gamle testamentet?
14. Hvor mye lenger er forventet levealder for norske kvinner enn norske menn?
15. Hvor lenge etter død begynner dødsstivhet (rigor mortis)?
16. Hva betyr den latinske frasen memento mori?
17. Hvilken trylleformel dreper momentant i *Harry Potter*?
18. Hva er den ledende dødsårsaken i Norge?
19. Hva heter dødsguden til de gamle egypterne?
20. Hvilket land stod bak det armenske folkemordet?

Svar: (1) Selvmord ved henging, eller fall (2) Hovmod (3) 70-tallet (4) Golfrtgen (5) Tuberkulose (TB) (6) Obduksjon (7) Temperatur (8) 45 040 personer (9) 8 (10) Svarfædauden (11) Kveiling (12) Wuhan (13) Han drepte alle førsteledende egyptiske sønner (14) Cirka 3 år (15) 2 til 5 timer (16) Husk at du skal dø (17) Avada kedavra (18) Krefl (19) Anubis (20) Tyrkia

HVILKET ETTERLIV ENDER DU I?

ILLUSTRASJON: Karen Kurisaki-Sagberg

0–5 poeng: ATEISTENES INGENTING

Menneskets forbannelse er kunnskapen om døden. Dette har vi dekket til med viser om etterlivet, men denne komforten har vi nå mistet. Takk for ingenting, Dawkins.

6–10 poeng: DANTES LIMBO

Dødelige er forbannet med flyktig midlertidighet, du er forbannet med evighetens avgrunn. Du vil alltid stå mellom himmelen og helvete, men aldri nå noen av dem.

11–15 poeng: ISLAMs MARTYR-HIMMEL

Et tiltrekkende alternativ, som har fristet flere. Teologien på det punktet er dessverre ikke vanntett, og selv med alt du kan ønske deg er det menneskelige begjær umettelig.

16–20 poeng: NIRVANA

Det er fraværet fra den menneskelige tilstanden som er den ekte friheten. Å leve er å lide, det visste Buddha for 2500 år siden, og Kurt Cobain for 40 år siden.

spitposten

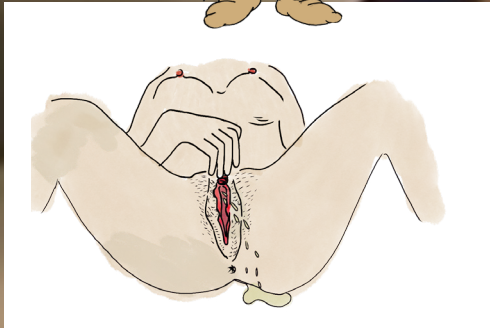
fra lågtysk, erting krenking osv osv, ni kan den ni kan den

Trond Åm har godtatt venneforespørselen din. 5 t

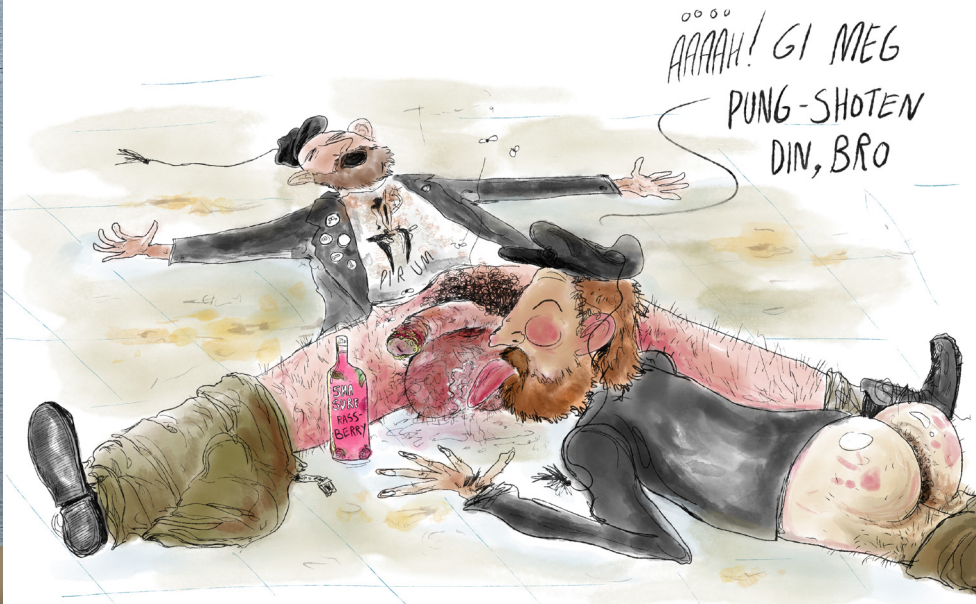
OVERHØRT:
«Det blir litt mye kultur» – Kulturredaktør

Nylig ble en ravn observert sittende på flagget til kukekoret Pirum på den såkalte 'Pirumbanken' i Nidelva. En observant fitteblekka-journalist som passerte tok dette bildet av den illevarslende raven, og vi i Spitposten håper og ber om at dette betyr at Pirum forhåpentligvis må dø snart.

I MELLOMTDEN, PÅ ET IKKE FULLT SÅ OFFENTLIG TOILETT

SATANAPERKELE JUMALAITA JAMÄSTA
BASTA JUMALAITA

Hyllest til Sanna Sarromaa.
Makan til dame skal man lete lenge etter. Hun har overbevist meg om at kvinner faktisk har en rolle i offentligheten. Det er utrolig hva den dama har på gang mellom øra altså, virkelig en av våre beste. Hun kom til oss fra Finland for å spre det gode ord, og snart går hun international. Sanna Sarromaa world starter neste vår, og kommer til å snu verden opp ned. Hvis du ikke er enig med henne ennå henger du etter. Du kan regne paradigmet som skiftet.

livet er for trangt for problemer...

Hanna (8 år)

Foreslår å legge ned Namsos: – Helt fantastisk!

Fylkesordfører Tomas Iver Hallem sier at de ikke kan godta at byen opprettholdes, og at fylkestinget endelig innser at gjenreisningen etter andre verdenskrig var en feil

FORESLÅTT NEDLAGT: Et av forslagene i ei høring er å avvikle Namsos.
FOTO: ERIK SION

Finn Klitten
Journalist
Juni Måned
Journalist
Tara Bakfra
Journalist

Publisert i går kl. 17:58
Oppdatert i går kl. 20:16

USA

Amerikansk UD godkjenner luftvernsalg til Ukraina for 2,7 milliarder dollar

<https://pt.wikipedia.org/wiki/Trollface>

Cafe Røde Mølle

10. mars 2010 • 🌐

Har Jo Nesbø til frokost.

3

1

Ikke sett tannhelsen på sidelinja

Tannhelsen spiller en viktig rolle når du skal prestere –
enten det er på banen eller skolebenken!

Oris Dental – Tannhelse på dine premisser
Opplev landets største tannhelsekjede,
med over 80 klinikker fra Alta i nord til Søgne i sør.
Scan QR-koden for å bli bedre kjent med oss.

ORIS DENTAL